

DOSSIER

COVID-19-crisis:
als we de balans eens zouden
opmaken?

SEPTEMBER 2020

4

5

29

32

3.

WOORD VOORAF

4.

IN DE KIJKER

- De Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt... Brupartners!
- Vernieuwingen binnen Brupartners
- Debatten van Brupartners - Uitstel

5 - 25.

DOSSIER

- COVID-19-crisis: als we de balans eens zouden opmaken?

26.

FOCUS

- Initiatiefadvies: Brussel aan 30km/u

29.

ADVIEZEN VAN DE RAAD

- Adviezen uitgebracht tussen 19 februari 2020 en 16 juli 2020

32.

DEBATTEN: INTERVIEWS

- « Het einde van diesel en benzine in Brussel in 2030: een utopie? », met Olivier Neiryndck en Hervé Jeanmart

35.

NIEUWS IN HET KORT

- Het Secretariaat van Brupartners ten dienste van de Raad voor het Leefmilieu
- Een ontwerpverslag over gendergelijkheid tijdens de COVID-19-crisis

36.

PUBLICATIES

- Ontdek de nieuwe Brupartners-brochure
- Jaarverslag 2019

Hoe dit alles te boven komen?

Net als de rest van de wereld werd ook Brussel door de Covid-19-crisis in een wurggreep gehouden. De activiteiten in Brussel hadden sterk onder de lockdown te lijden. Tot op vandaag weet niemand hoe de activiteiten die Brussel zo aantrekkelijk maken als woonplek en als toeristische bestemming, zoals horeca en cultuur, zich zullen herstellen. De massale ontwikkeling van het telewerken zal misschien een aanleiding zijn om nog eens na te denken over de plaats van de kantoren in de stad. Dit zal nieuwe verplichtingen met zich meebrengen, maar misschien ook kansen op het gebied van levenskwaliteit en mobiliteit. De Brusselse Huisvestingscode verkondigt het recht op een behoorlijke woning, « *die in overeenstemming is met de kwaliteitsregels (veiligheid, gezondheid en uitrusting), betaalbaar is, woonzekerheid biedt, aangepast is aan een handicap, een gezond binnenklimaat heeft, over een goede energieprestatie beschikt, aangesloten is op collectieve uitrustingen en in de buurt ligt van andere voorzieningen van algemeen belang (zoals scholen, crèches, culturele centra, handelszaken en recreatiedomeinen)* ». Iedereen weet dat dit recht nog lang niet voor alle Brusselaars een werkelijkheid is; de lockdown is vooral pijnlijk geweest voor diegenen die geen dak boven hun hoofd hebben, of die slechts een krappe woning of een woning van slechte kwaliteit hebben...

Paul Palsterman
Voorzitter

Het beheer van de gezondheids crisis is gecompliceerd geweest in sectoren zoals de rusthuizen, waar de verantwoordelijkheden tussen de federale overheid en de Gemeenschappen zijn verdeeld. De crisis heeft problematische situaties aan het licht gebracht, die moeten worden aangepakt. Tegelijkertijd heeft ze wellicht bijgedragen tot het creëren van een dynamiek onder de Brusselse sociale actoren, die elkaar onder meer binnen Iriscare ontmoeten. In ieder geval heeft ze, buiten Brussel, de meerwaarde van een goed stelsel van sociale bescherming bevestigd en hopelijk de wens om erin te investeren, in plaats van het te laten verslechteren, herbevestigd.

Nu het einde van de lockdown in zicht is, moeten we werken aan het herstel. Velen zijn van mening dat de gezondheids crisis alleen maar de behoeften heeft bevestigd, die onder andere door de ecologische disfuncties al aan het licht waren gekomen: de noodzaak om de economie opnieuw uit te denken in functie van het algemeen belang, in dienst van de mens en de samenleving.

Op het niveau van het Brussels Gewest hebben we het overleg dat sinds de vorige legislatuur in gang is gezet, allemaal toegejuicht. In werkelijkheid zal dit nu zijn waarde moeten bewijzen, omdat men onderwerpen zal moeten aanpakken waarbij het lastiger zal zijn om in een moeilijke begrotingscontext tot een consensus, of zelfs tot compromissen, te komen. De « Strategie 2030 » of « Go4Brussels 2030 », waarvan we allemaal partners zijn, is niet opgesteld met de gezondheids crisis en de economische en sociale gevolgen ervan in het achterhoofd. Bepaalde concrete maatregelen, of in ieder geval bepaalde prioriteiten bij de uitvoering ervan, zullen erdoor worden beïnvloed. Desalniettemin heeft de koers die deze strategie heeft uitgezet niets aan waarde ingeboet. Om zijn economische gezondheid te herstellen, heeft ons Gewest nood aan sociale cohesie, levenskwaliteit en duurzame ontwikkeling.

We zullen ons ook moeten toeleggen op onderwerpen waarover in Brussel op dit moment weinig of geen interprofessioneel sociaal overleg plaatsvindt. Ik denk hierbij met name aan sociale en gezondheidskwesties. Op dit gebied zal Brupartners zijn stempel moeten drukken ten opzichte van andere actoren, zoals de mutualiteiten en zorgverleners. Persoonlijk ben ik ervan overtuigd dat Iriscare op dit gebied een leidende rol moet spelen. Maar we zullen ongetwijfeld de behoefte voelen om elkaar onder de sociale partners dingen te zeggen, zoals we dit ook over de kwesties van de autonomie of de kinderbijslag hebben gedaan.

Ik durf te zeggen dat de Brusselse geest van overleg nu zijn vuurdoop zal ontvangen.

De Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt... Brupartners!

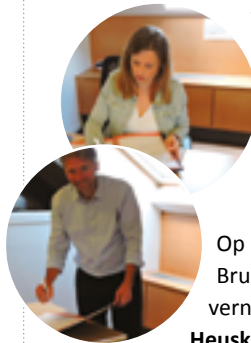

Op 1 juli 2020 nam de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een nieuwe identiteit aan en werd **Brupartners**. Na 1 jaar te hebben nagedacht en gewerkt aan zijn identiteit en rol in het Brussels Gewest, zijn de leden en het Secretariaat van Brupartners trots om een naam en een logo voor te stellen die blijf geven van moderniteit, dynamisme en daadkracht.

Deze nieuwe visuele identiteit verankert Brupartners in zijn rol van **onmisbare speler van het Brussels sociaaleconomisch overleg**. Het logo van de instelling komt tegemoet aan de voorschriften van het gewestelijk grafisch handvest, en de **drie blaadjes van de gewestelijke irisbloem** staan voor de banden tussen de drie pijlers van een overleg dat zijn nut in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft bewezen en nog steeds bewijst: de werkgevers, de werknemers en de Brusselse regering.

Het betreft een herbronning maar geen hervorming, en Brupartners blijft dezelfde opdrachten en activiteiten vervullen.

Vernieuwingen binnen Brupartners

Tijdens de Plenaire zitting van 1 juli 2020 hebben de leden van Brupartners hun nieuwe Voorzitter, De heer **Paul Palsterman**, en Ondervoorzitter, De heer **Jan De Brabanter**, gekozen. Zij zullen deze nieuwe functies gedurende twee jaar op zich nemen. De Plenaire zitting van Brupartners werd ook hernieuwd.

Op 2 juli werd ook de Kamer van de Middenstand van Brupartners, nu Brupartners - Zelfstandige Ondernemers vernieuwd. De nieuwe Voorzitster, Mevrouw **Sophie Heuskin**, en de nieuwe Ondervoorzitter, De heer **Anton Van Assche**, werden voor een periode van 4 jaar benoemd.

Brupartners wenst de heren Palsterman en De Brabanter, Mevrouw Heuskin en de heer Van Assche, veel succes in hun nieuwe functie.

Debatten van Brupartners – Uitstel

Gelet op de huidige situatie en de recente maatregelen die de Regering heeft genomen om de verspreiding van COVID-19 tegen te gaan, **zijn de Debatten van Brupartners tot december 2020 uitgesteld**. We zullen u op de hoogte brengen wanneer deze worden hervat. Diegenen, die zich al op de nieuws mailinglijst van Brupartners hebben ingeschreven, zullen te gelegener tijd een elektronische uitnodiging ontvangen. Indien u op de hoogte wil blijven van het nieuws van Brupartners en voor onze evenementen wenst te worden uitgenodigd, dan volstaat het om hiertoe een verzoek te sturen naar communicatie@brupartners.brussels.

COVID-19-crisis: als we de balans eens zouden opmaken?

© 1819

Sinds enkele maanden dringt het COVID-19-virus wereldwijd door tot ons leven en onze maatschappij, waarbij het miljoenen slachtoffers en een ongekennde gezondheids-, sociale en economische crisis achter zich laat. De verschillende Regeringen hebben ongekennde maatregelen genomen om de pandemie in bedwang te houden, zo niet in te dammen. Hiertoe worden nagenoeg alle sociale en economische activiteiten tot stilstand gebracht. Net als elders is ook in Brussel de tijd gekomen om na te denken over het herstel en de herontwikkeling van de gewestelijke economie, in de sectoren die Brussel dagelijks in stand houden: horeca, cultuur, evenementen, toerisme, enz.

Hoe heeft COVID-19 zich verspreid? Wat zijn de gevolgen op het sociaaleconomisch gebied? Wat zijn de belangrijkste maatregelen die de federale en Brusselse gewestelijke Regeringen hebben genomen om deze crisis aan te pakken? Hoe moet de Brusselse economie zich herstellen? Wat zijn de standpunten van de Brusselse sociale partners? Uitbraak van het virus, sociaaleconomische gevolgen, noodmaatregelen, economisch herstel, ... Wat als we de balans eens zouden opmaken?

1 COVID-19, wat is dit?

COVID-19 is een coronavirus, een familie van virussen die vaak in de natuur voorkomt en die in sommige gevallen de mens kan besmetten en een breed scala aan ziekten kan veroorzaken, van een eenvoudige verkoudheid tot ernstige en zelfs dodelijke luchtweginfecties.

Coronavirussen zijn ook verantwoordelijk voor verschillende dodelijke epidemieën in de 21ste eeuw, zoals SARS of het coronavirus van het ademhalingsyndroom uit het Midden-Oosten.

Een derde epidemie, gekoppeld aan een coronavirus, is in december 2019 in China uitgebroken.

Hoewel de oorsprong ervan nog steeds voer voor discussie is, werd het feit dat het tussen mensen wordt overgedragen al snel bewezen. COVID-19¹ wordt overgebracht door druppeltjes die worden uitgestoten door hoesten en niezen, maar ook door schreeuwen of praten tijdens nauwe en langdurige contacten.

Een andere overdrachtsfactor is het contact met besmette oppervlakken, gezien het virus op vele oppervlakken enkele uren kan overleven als deze niet ontsmet worden. Tot slot heeft de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) op 7 juli jongstleden erkend dat er steeds meer bewijsmateriaal is dat wijst op overdracht via de lucht, waarbij zij heeft benadrukt dat het noodzakelijk is om dit bewijsmateriaal te verzamelen en te interpreteren.

2 COVID-19: Wereldwijde uitbraak en verspreiding

Vanaf de eerste openbaring ervan in 2020 tot de wereldwijde pandemie van 2020 is de kracht en de snelheid van de verspreiding van COVID-19 van dien aard dat het interessant is om er nog eens op terug te komen, al is het maar kort. Hetzelfde geldt voor de cijfers - aantal bevestigde gevallen en sterfgevallen - die vlug zullen worden uiteengezet - om dan dieper in te gaan op de situatie in België en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

¹ « CO » voor COronavirus, « VI » voor Virus, « D » voor Disease en « 19 » voor het jaar van de uitbraak.

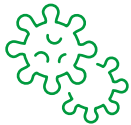
2.1. Chronologie van een pandemie

De sequentie van het virus wordt bepaald in een laboratorium in Guangzhou, dat ontdekt dat het verwant is met SARS-CoV (SARS) dat in 2002 is uitgebroken.

De Chinese Regering en de WHO onthullen het grote publiek het bestaan van een epidemie van virale longontstekingen met onbekende oorzaak in Midden-China, waarbij 27 gevallen werden ontdekt, waarvan 7 ernstige. Uit een later verslag van de Chinese autoriteiten zal blijken dat het aantal gevallen in werkelijkheid minstens 266 bedroeg.

De Chinese Regering maakt de genetische sequentie van het nieuwe virus bekend. De officiële balans bedraagt nu 43 bevestigde gevallen en 1 overlijden.

China laat weten dat het virus overdraagbaar is tussen mensen.

De stad Wuhan wordt onder quarantaine geplaatst (men heeft het over een « lockdown ») om de epidemie te proberen afremmen.

Een uit Wuhan teruggekeerde Belg die positief testte op het virus wordt het 1ste geval dat in België wordt geregistreerd.

Een Belgische vrouw die in Frankrijk heeft verbleven, testte positief op COVID-19 en is het 2de geval dat in het land wordt ontdekt.

De epidemie overschrijdt volgens de WHO 100.000 besmette personen. De volgende dag wordt het hele Italiaanse grondgebied in lockdown geplaatst. De WHO spreekt van een pandemie.

De Nationale Veiligheidsraad (NVR), die op 12 maart 2020 werd ingesteld, plaatst België officieel in staat van lockdown.

27
DEC
2019

31
DEC
2019

12
JAN
2020

20
JAN
2020

23
JAN
2020

04
FEB
2020

1er
MAA
2020

09
MAA
2020

17
MAA
2020

16
DEC
2019

30
DEC
2019

09
JAN
2020

13
JAN
2020

21
JAN
2020

30
JAN
2020

14
FEB
2020

02
MAA
2020

11
MAA
2020

Een vrouw wordt met een longontsteking opgenomen in Wuhan, centraal China. Laboratoriumonderzoeken wijzen op een virus van de SARS-familie. Vijf dagen later wordt een uitbraak van virale longontstekingen in Wuhan vastgesteld.

Verschillende dokters uit Wuhan² slaan alarm over het bestaan van SARS-virusgevallen in de stad.

1ste sterfgeval in verband met COVID-19 in China. Het Chinese toeristische nieuwjaarsseizoen nadert, maar er worden geen fysieke afstandsmaatregelen opgelegd.

Het 1ste geval buiten China wordt in Thailand bevestigd.

Een 1ste geval wordt ontdekt in de Verenigde Staten: een Amerikaan die terugkeert uit Wuhan. In Europa worden de eerste gevallen vastgesteld in Frankrijk: 3 personen die terugkeren uit China. Eén van hen zal sterven op 14 februari 2020, en wordt daarmee de allereerste geregistreerde overledene buiten Azië.

De WHO noemt de epidemie een « noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid ». Verschillende casestudies beginnen aan te tonen dat incuberende patiënten besmettelijk zijn, waardoor het nog moeilijker is om het virus op te sporen.

Het 1ste geval in Afrika³ wordt in Egypte kenbaar gemaakt.

Het aantal positieve gevallen in België stijgt tot 8, waarbij 6 personen die recent uit Noord-Italië zijn teruggekeerd, op hun beurt zijn ontdekt.

Het 1ste overlijden ten gevolge van COVID-19 wordt in België bevestigd.

² Li Wenliang, een oogarts in Wuhan, werd samen met andere artsen door de politie voor zijn onthullingen ontboden en werd beschuldigd van het verspreiden van geruchten. Vervolgens liep hij de ziekte op door contact met een patiënt en stierf hij op 7 februari 2020. Als gevolg van de volkswedde hebben de autoriteiten een onderzoek ingesteld naar de omstandigheden van zijn overlijden en heeft het Hooggerechtshof de artsen die hadden geprobeerd de bevolking te waarschuwen, gerehabiliteerd, een gebeurtenis die zeldzaam genoeg is om te worden benadrukt.

³ De menselijke tol in Afrika gedurende de gehele pandemie zal relatief laag zijn. Er zijn verschillende hypothesen naar voren gebracht om dit te verklaren: een jonge bevolking en dus minder kwetsbaar voor het virus, een lagere bevolkingsdichtheid, minder luchtverkeer met de meest getroffen landen, maar ook een minder efficiënt gezondheidsstelsel dat moeite heeft om de personen te identificeren die door COVID-19 zijn getroffen.

2.2. Cijferoverzicht van de COVID-19-gevallen en -sterfgevallen wereldwijd

Op 16 augustus 2020 meldt de WHO dat er wereldwijd 21.260.760 gevallen van COVID-19 zijn, waaronder 761.018 sterfgevallen. De Verenigde Staten, het meest getroffen land, heeft 5.150.407 bevestigde gevallen en 167.201 doden. Samen met Brazilië (106.523), Mexico (55.908) en India (49.980) laten deze vier landen bijna de helft van de sterfgevallen in de wereld optekenen. En het virus blijft hen hard treffen. In Europa zijn er 3.733.965 bevestigde gevallen, waaronder 213.674 doden. Spanje is het land met de meeste ontdekte gevallen (342.813), gevolgd door het Verenigd Koninkrijk (316.371) en Italië (252.809). Het Verenigd Koninkrijk (41.357), Italië (35.243), Frankrijk (30.275) en Spanje (28.617) zijn de vier Europese landen met het hoogste aantal aan COVID-19 gelinkte sterfgevallen.

Het aantal gevallen en sterfgevallen blijft wereldwijd stijgen. Op alle vijf de continenten worden er maatregelen genomen om de bevolking in lockdown te plaatsen, om zo de verspreiding van het virus tegen te gaan en een overbelasting van de gezondheidsdiensten, met name van de intensieve zorgen, te voorkomen.

2.3. Focus op België en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Enkele cijfers

Tussen 4 februari 2020 en het tijdstip waarop dit dossier werd opgesteld (16 augustus 2020⁴), bedroeg het aantal bevestigde gevallen van COVID-19 in België 77.113, waarvan 9.924

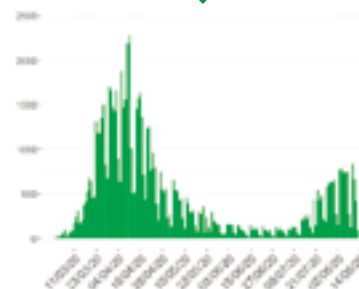
overlijdens⁵. De gewestelijke verdeling op die datum is als volgt : 44.244 gevallen en 4.973 overlijdens in Vlaanderen, 23.218 gevallen en 3.435 overlijdens in Wallonië, en 8.591 gevallen en 1.516 overlijdens in Brussel⁶.

De evolutie van het aantal nieuwe bevestigde gevallen sinds het begin van de pandemie wordt weergegeven in **figuur 1**, die de exponentiële toename van het aantal gevallen van 1 maart tot half april laat zien. Het aantal zal dan afnemen dankzij de effecten van de lockdown, die door de federale Regering zal worden ingevoerd. Een opleving van de epidemie begon in juli-augustus, gedeeltelijk als gevolg van de verschillende fasen van de opheffing van de lockdown, maar ook door een zekere versoepeling van de bewegingsvrijheden als gevolg van deze opheffing van de lockdown.

Figuur 2 toont de verhouding per leeftijd en geslacht van de bevestigde COVID-19-gevallen in België. Men bemerkt er een oververtegenwoordiging van vrouwen vanaf 20-29 jaar (behalve tussen 50 en 69 jaar, waar mannen lichtjes oververtegenwoordigd zijn), wat gedeeltelijk kan worden verklaard door het feit dat zij vaker banen hebben die aan het virus zijn blootgesteld, zoals het geval is in de sector van de gezondheidszorg en de dienstencheques. De jongere leeftijdscategorieën (0-19 jaar) vertonen een vrij evenwichtige verdeling. Het percentage besmette vrouwen heeft echter de neiging om in de meer recente periode van de pandemie te dalen (53% tegenover ongeveer twee derden aan het begin van de pandemie).

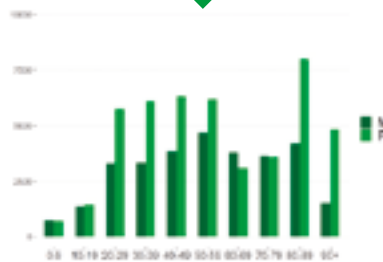
Begin juli zijn meer dan de helft van de nieuw bevestigde gevallen afkomstig van mensen onder de 40 jaar, waarbij de 20 tot 29-jarigen voorop lopen, gevolgd door de 30 tot 39-jarigen. Deze personen hebben gemiddeld meer sociale contacten, wat deze trend kan verklaren. Het aantal

Figuur 1 : Evolutie van het aantal nieuwe bevestigde gevallen in België⁷

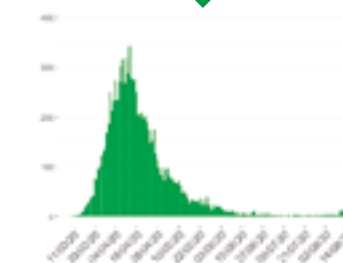
© Sciensano

Figuur 2 : Verdeling per leeftijd en per geslacht van de bevestigde gevallen in België⁸

© Sciensano

Figuur 3 : Evolutie van het aantal aan COVID-19 gelinkte overlijdens in België⁹

© Sciensano

infecties in deze leeftijdscategorieën is echter vrij stabiel. De cijfers in de andere categorieën zijn gedaald.

Figuur 3 toont de evolutie voor België van het aantal patiënten die met COVID-19 zijn besmet en die eraan overleden zijn. Op 25 augustus bedroeg het aantal overlijdens in heel België 9.996 (5.015 in Vlaanderen, 3.449 in Wallonië en 1.532 in Brussel).

⁴ De cijfergegevens werden op 16 augustus 2020 vastgesteld.

⁵ Sciensano. (2020, 16 augustus). Covid-19 - Epidemiologisch bulletin van 16 augustus 2020. Website. https://covid-19.sciensano.be/sites/default/files/Covid19/COVID-19_Daily%20report_20200816%20-%20NL.pdf

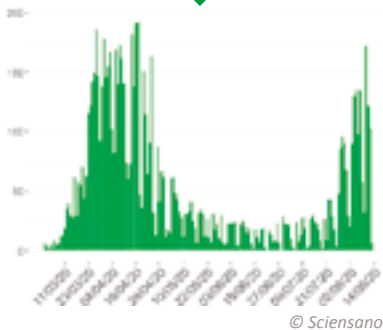
⁶ De gegevens betreffende de verblijfplaats waren voor 1.060 gevallen niet beschikbaar (1%).

⁷ Sciensano. (2020, 24 augustus). COVID-19 - Epidemiologisch bulletin van 24 augustus 2020 - Bijlage. Website. https://covid-19.sciensano.be/sites/default/files/Covid19/COVID-19_Daily%20report_20200824%20-%20NL_1.pdf

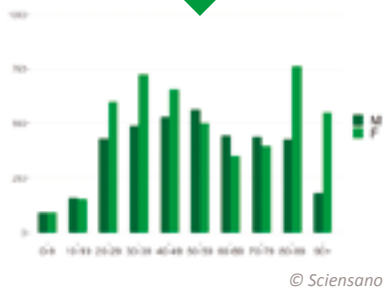
⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

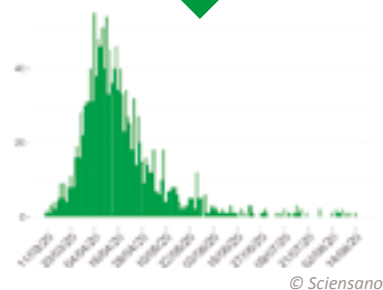
Figuur 4 : Evolutie van het aantal nieuwe bevestigde gevallen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest¹⁰

Figuur 5 : Verdeling per leeftijd en per geslacht van de bevestigde gevallen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest¹¹

Figuur 6 : Evolutie van het aantal aan COVID-19 gelinkte overlijdens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest¹²

In het Brussels Gewest werden op 16 augustus 2020 5.507 gevallen vastgesteld, waarvan 1.219 overlijdens. De evolutie van het aantal nieuwe bevestigde gevallen volgt logischerwijs en op een vrij duidelijke manier hetzelfde traject als voor België (figuur 4). Hetzelfde geldt voor figuur 5, die de verdeling per leeftijd

en per geslacht van de vastgestelde gevallen weergeeft, en voor figuur 6 betreffende de aan COVID-19 gelinkte overlijdens in de hoofdstad.

Volgens de cijfers die het Belgisch Instituut voor Volksgezondheid Sciensano op maandag 24 augustus heeft gepubliceerd, waren er tussen 14 en 20 augustus dagelijks gemiddeld 125,9 nieuwe gevallen van COVID-19-besmetting in het Brussels Gewest. Dit betekent dat dit gemiddelde in het Hoofdstedelijk Gewest niet is gedaald of gestegen ten opzichte van de voorgaande zeven dagen. Dit gemiddelde bevestigt dus een stabilisatie van het aantal nieuwe besmettingen in Brussel.

3 Reacties van de Belgische overheden

Om de COVID-19-pandemie in te dammen, worden in verschillende landen lockdownmaatregelen genomen om het contact tussen personen tot een strikt minimum te beperken en zo de overdrachtsketens van het virus te doorbreken. Na Wuhan op 23 januari 2020, Italië op 10 maart, Spanje op 14 maart en Frankrijk op 17 maart wordt de Belgische bevolking op haar beurt op 18 maart 2020 onder quarantaine geplaatst. Deze lockdowns hadden en hebben nog steeds ongekende sociaaleconomische gevolgen (zie punt 4 van dit dossier).

3.1. België in lockdown

In de avond van 12 maart 2020 kondigt de Belgische federale Regering aan dat ze de federale fase van crisisbeheer zal ingaan. De beslissingen zullen voortaan in het kader van de Nationale Veiligheidsraad (NVR) worden genomen, die met name bestaat uit de Eerste minister, de bevoegde Ministers en de Minister-presidenten van de gefedereerde entiteiten, om voor een betere coördinatie en informatie te zorgen over de maatregelen die op het hele grondgebied worden genomen.

De eerste maatregelen worden afgekondigd, met beperkingen voor particuliere of openbare recreatieve, sportieve, culturele en folkloristische activiteiten. Bars moesten sluiten, non-foodwinkels moesten in het weekend sluiten en scholen moesten hun lessen opschorten (crèches mochten open blijven).

Het aantal besmettingen en sterfgevallen blijft echter sterk stijgen. Op de avond van 17 maart 2020 besloot de NVR de maatregelen aan te scherpen door België vanaf de volgende dag officieel in lockdown te plaatsen. De bevolking werd gevraagd haar verplaatsingen tot het essentiële te beperken (gezondheid, aankoop van voedingsmiddelen, bankieren, apotheek, postkantoor, benzine en hulp aan mensen in nood) om de overdracht van het virus te beperken. Sociale contacten worden tot de personen van hetzelfde gezin beperkt.

De maatregelen voor bedrijven zijn streng. Zij zullen het telewerken zoveel mogelijk moeten organiseren of, indien dit niet mogelijk is, fysieke afstandsmaatregelen moeten naleven, zowel op de werkplek als tijdens verplaatsingen. Zo niet zullen ze moeten sluiten. Bedrijven die werkzaam zijn in een vitale sector zullen blijven functioneren, met inachtneming van de afstandsmaatregelen.

¹⁰ Ibid.
¹¹ Ibid.
¹² Ibid.

Levensmiddelenwinkels kunnen openblijven, maar moeten maatregelen nemen om de consument in staat te stellen fysieke afstand te houden (één klant per 10 m² gedurende maximaal 30 minuten). Nachtwinkels moeten om 22 u. sluiten, terwijl restaurants zich tot het bezorgen van maaltijden en *take away* moeten beperken. Kappers zullen één klant per keer kunnen ontvangen. « Niet-essentiële » winkels zullen worden gesloten.

Bijeenkomsten op plaatsen met een groot verspreidingsgevaar, zoals op openluchtmarkten en beurzen, zijn ook verboden. Bovendien zijn enkel essentiële reizen naar het buitenland toegestaan.

Ondanks deze strenge maatregelen gaat de gezondheidssituatie nog steeds niet de goede kant uit. De Eerste Minister richt zich daarom op 27 maart opnieuw tot de Belgen om een versterking van de controles op de naleving van de lockdown af te kondigen. Ze voegt eraan toe dat deze maatregelen tot ten minste 19 april zullen duren.

Begin april is een begin van verbetering merkbaar, waarbij het aantal dagelijks besmettingen zich stabiliseert. De situatie in de rusthuizen is echter kritiek.

Daarom heeft de NVR besloten om de lockdownmaatregelen tot 3 mei te verlengen. Enkel doe-het-zelfwinkels en tuincentra zullen vanaf 20 april hun deuren weer mogen openen.

Op 24 april kondigt de NVR op basis van een advies van de Groep van Experts belast met de Exit-Strategie (GEES) een plan tot opheffing van de lockdown in 4 stappen aan, dat vanaf 4 mei in werking zal treden. Eerste grote aankondiging: het dragen van mondklappers is verplicht in het openbaar vervoer voor personen vanaf 12 jaar. De details van de verschillende fasen van de opheffing van de lockdown volgen:

Fase 1a

Op 4 mei kunnen de B2B¹³-sectoren en -diensten worden hervat. Telewerken blijft de norm en fysieke buitenactiviteiten worden uitgebreid naar 2 personen buiten het gezin.

Fase 1b

Op 11 mei kunnen alle handelszaken opnieuw opengaan, onder strikte voorwaarden (1 toegelaten klant per 10m² en gedurende slechts 30 minuten) en met inachtneming van de inperkingen van de bewegingsvrijheden.

Fase 2

Op 18 mei wordt onder strikte voorwaarden een geleidelijke terugkeer naar school georganiseerd. Musea en bepaalde gebouwen mogen ook hun deuren heropenen, evenals de zogenaamde « contact »-beroepen (kappers, schoonheidsspecialisten, enz.), mits de toepassing van de veiligheidsregels op het gebied van gezondheid. Beperkte markten en dierenparken kunnen opnieuw publiek ontvangen en ook voor buitensportactiviteiten, bruiloften en begrafenissen worden nieuwe toelatingen verleend. Culturele, sportieve of recreatieve manifestaties blijven verboden. Nauwe contacten met personen buiten het gezin zijn met 4 personen toegestaan.

Fase 3

Op 8 juni heropstart van de horeca, die zeer strenge gezondheidsregels zal moeten toepassen. Culturele en religieuze activiteiten zijn weer toegestaan en het is mogelijk om enkele dagen in België te reizen. De Belgische grenzen zullen pas vanaf 15 juni - gedeeltelijk - worden heropend. De bubbels van nauwe contacten worden uitgebreid tot 10 personen buiten het gezin, per week en per persoon.

Opdat de epidemiologische gegevens verder gunstig zouden evolueren, werden **fases 4 en 5** toegevoegd.

Fase 4

Vanaf 1 juli is fase 4 van start gegaan, met de contactbubbels die tot 15 personen werden uitgebreid, en de hervatting van een reeks activiteiten (zwembaden, theaters, bioscopen, enz.). Culturele evenementen met maximaal 200 personen binnen en 400 personen buiten kunnen worden hervat.

Fase 5

Fase 5, die op 1 augustus geactiveerd had moeten zijn, werd uiteindelijk niet geactiveerd, omdat de evolutie van de besmettingen opnieuw in het oog moest worden gehouden. België vertraagt zijn opheffing van de lockdown. Op 23 juli versterkt de NVR omwille van een heropflakking van de epidemie bepaalde maatregelen: het verplicht dragen van mondklappers in winkelstraten, horecagelegenheden, openbare gebouwen, ... Ook de controle op de naleving van de gezondheidsvoorschriften wordt versterkt. Op 27 juli worden de contactbubbels tot 5 personen beperkt. Bovendien dringt de NVR erop aan dat de lokale autoriteiten strenge maatregelen in hun gemeente zouden nemen als de epidemiologische situatie zou verslechteren. Vanaf 12 augustus maakt Brussel, dat geconfronteerd wordt met verontrustende indicatoren wat de heropflakking van de epidemie betreft, het dragen van mondklappers verplicht in de 19 gemeenten van de hoofdstad.

3.2. Noodmaatregelen om ondernemingen en werknemers te redden

Tegenover de enorme economische verliezen die de lockdown met zich meebrengt, hebben de verschillende machtsniveaus zich gemobiliseerd om de negatieve gevolgen van deze crisis zoveel mogelijk te beperken en de verschillende getroffen economische sectoren en de werknemers die erin werkzaam zijn, te helpen.

¹³ « B2B » of « Business to Business » betekent marketing, communicatie en commerciële relaties tussen twee bedrijven. Doorgaans wordt het tegenover « B2C » geplaatst, « Business to Consumer », waar het bedrijf zich tot zijn consumenten richt.

3.2.1 Op het Europese niveau

Tegenover de uitzonderlijke crisis waarmee haar Lidstaten worden geconfronteerd, heeft de Europese Unie zich gemobiliseerd om antwoorden op de vele waargenomen problemen te bieden :

HET EUROPESE REDDINGSPLAN

Op 27 mei 2020 heeft de Europese Commissie bij het Europees Parlement een voorstel voor een herstelplan van 750 miljard euro ingediend. De Europese Raad van juli 2020 heeft dit plan goedgekeurd en als volgt onderverdeeld: 390 miljard euro zal in de vorm van subsidies aan de Lidstaten worden verstrekt, terwijl 360 miljard euro aan de meest behoeftige Staten zal worden geleend. Naast het feit dat dit Europese herstelplan ruimte voor meer solidariteit tussen de EU-

landen creëert, creëert het ook een gemeenschappelijke Europese schuld. De 750 miljard euro van dit plan zal immers rechtstreeks door de Europese Commissie op de financiële markten worden geleend, wat een primeur is in de geschiedenis van de Europese eenwording! Het creëren van een gemeenschappelijke Europese schuld is een eerste stap in de richting van meer federalisme in Europa.

ONDERSTEUNING VAN DE EUROPESE GEZONDHEIDSSTELSELS

Tegenover het gevaar van een tweede epidemiegolf is het van fundamenteel belang om de opvangcapaciteit van de ziekenhuizen te consolideren. Daartoe is het Europese actieprogramma *EU4Health* gelanceerd in de vorm van een voorstel voor een Europese verordening, dat op 28 mei 2020 werd ingediend. Hoewel het gezondheidsbeleid een nationaal prerogatief is, heeft dit ontwerp tot doel de nationale gezondheidsmaatregelen te ondersteunen en aan te vullen. Daartoe

zullen de Europese begrotingen diverse maatregelen moeten financieren, waaronder¹⁴:

- de opleiding van gezondheidswerkers in de hele EU;
- klinische proeven die de ontwikkeling van geneesmiddelen en vaccins versnellen;
- grensoverschrijdende samenwerking en partnerschappen;
- de uitvoering van studies, inzameling van gegevens en benchmarking.

ONDERSTEUNING VAN DE KMO'S

De kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's), die 99% van het Europese bedrijfsleven uitmaken, krijgen een bijzondere aandacht in het kader van de genomen reddingsmaatregelen. Zo

zal het Europees Fonds voor strategische investeringen banken en andere kredietverleners financieel ertoe kunnen aanzetten om ten minste 100.000 KMO's te ondersteunen.

BESTRIJDING VAN DE WERKLOOSHEID

Via het Europese solidariteitsinstrument SURE (*Support mitigating Unemployment Risks in Emergency*) wordt 100 miljard euro vrijgemaakt om de Lidstaten door middel van leningen te helpen het hoofd te bieden aan de overheidsuitgaven in verband met programma's voor

deeltijdwerk. Dit stelt werknemers in staat hun baan te behouden en voorkomt dat bedrijven stelselmatig hun toevlucht nemen tot ontslagen, waardoor zij de professionele vaardigheden van hun werknemers kunnen behouden.

¹⁴ Europees Parlement. (2020, 13 juli). *Gezondheidsbedreigingen : beter voorbereid zijn, betere crisisinterventie*. Website. <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20200604ST080507/gezondheidsbedreigingen-beter-voorbereid-zijn-betere-crisisinterventie>.

¹⁵ Europese Commissie. (2020, 2 april). *Coronavirus : Commissie zet alle middelen in om levens en inkomens te beschermen*. Website. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/IP_20_582.

ONDERSTEUNING VAN HET TOERISME

Op 19 juni 2020 heeft het Europees Parlement een resolutie¹⁶ aangenomen die tot doel heeft om op korte termijn steun te verlenen aan de sectoren van

vervoer, cultuur en toerisme, die hard geconfronteerd worden met een zeer aanzienlijke afname van het aantal bezoekers en van de inkomsten.

VERSOEPELING VAN BEPAALDE PRUDENTIËLE REGELS VOOR EUROPESE BANKEN

Op 18 juni 2020 heeft het Europees Parlement een wijziging van de verordening inzake eigenvermogensvereisten¹⁷ goedgekeurd om de kredietstromen naar

bedrijven en huishoudens te bevorderen en hen in staat te stellen het hoofd te bieden aan de economische gevolgen en de verminderde financiële inkomsten.

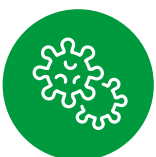
STEUN VOOR DE LANDBOUW- EN VISSERIJSECTOR

Op 17 april 2020 heeft het Europees Parlement verschillende noodmaatregelen voor vissers en landbouwers goedgekeurd, waaronder de zogenaamde lenigen tegen gunstige

voorwaarden. Op 18 en 19 juni 2020 werden er aanvullende bepalingen goedgekeurd, waaronder een verhoging van de noodhulp in verband met het Fonds voor plattelandsontwikkeling¹⁸.

CORONAVIRUS RESPONSE INVESTMENT INITIATIVE

Dankzij dit initiatief, dat half maart 2020 van start is gegaan¹⁹, kon 47 miljard euro worden vrijgemaakt om de Staten te helpen bij hun interventies

ter ondersteuning van zowel de gezondheidsstelsels als de bedrijven en burgers die met de onmiddellijke gevolgen van de crisis worden geconfronteerd.

VERSOEPELING VAN DE REGELGEVING INZAKE STAATSSTEUN

De tijdelijke omkadering voor Staatssteun, die op 19 maart 2020 door de Europese Commissie werd goedgekeurd²⁰, biedt de Lidstaten de mogelijkheid om een onderneming rechtstreekse subsidies,

selectieve belastingvoordelen en terug te betalen voorschotten tot 800.000 euro toe te kennen om aan haar dringende liquiditeitsbehoeften te voldoen.

¹⁶ Europees Parlement. (2020, 22 juni). *Covid-19 : EU-steun voor de toeristische sector*. Website. <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20200429STO78175/covid-19-eu-steun-voor-de-toeristische-sector>.

¹⁷ Europees Parlement. (2020, 19 juni). *COVID-19 : Easing rules to encourage banks to lend to companies and households*. Website. <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/press-room/20200615IPR81234/covid-19-easing-rules-to-encourage-banks-to-lend-to-companies-and-households>.

¹⁸ Europees Parlement. (2020, 19 juni). *COVID-19 : Boosting aid for farmers from the EU rural development fund*. Website. <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/press-room/20200615IPR81231/covid-19-boosting-aid-for-farmers-from-the-eu-rural-development-fund>.

¹⁹ Europese Commissie. (2020, 16 maart). *Cohesion policy and EU Solidarity Fund contribute to the Coronavirus Response Investment Initiative*. Website. https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/03/16-03-2020-cohesion-policy-and-eu-solidarity-fund-contribute-to-the-coronavirus-response-investment-initiative.

²⁰ Europese Commissie. (2020, 19 maart). *Temporary Framework for State aid measures to support the economy in the current COVID-19 outbreak*. Website. https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/sa_covid19_temporary-framework.pdf.

3.2.2 Op het federale niveau

Van de maatregelen die de federale Regering heeft genomen, dienen de maatregelen die rechtstreeks op ondernemingen en werknemers gericht zijn, op de voorgrond te worden geplaatst.

TIJDELIJKE WERKLOOSHEID DOOR OVERMACHT

Met ingang van 20 maart 2020 heeft de federale Regering de procedures voor de toegang tot tijdelijke werkloosheid wegens overmacht vereenvoudigd, door de toegang ertoe te vergemakkelijken voor werknemers en bedienden, uitzendkrachten tijdens de duur van hun tijdelijk contract (dat zo nodig kan worden verlengd) en leerlingen die een alternerende opleiding volgen. Om het verlies aan koopkracht van de begunstigden zoveel mogelijk te beperken, bedraagt het bedrag van de

uitkering 70% (in plaats van 65%) van het laatste loon van de werknemer met een maximum van 2.754 euro per maand, waaraan een dagelijkse toeslag van 5,63 euro per dag inactiviteit wordt toegevoegd.

De RVA past ten minste tot eind augustus een soepele procedure voor tijdelijke werkloosheid toe. Alle tijdelijke werkloosheid die aan het coronavirus is toe te schrijven, wordt aldus als overmacht beschouwd.

OVERBRUGGINGSRECHT

Zelfstandigen die hun activiteit vanwege het coronavirus hebben moeten onderbreken, genieten het overbruggingsrecht dat overeenkomt met een maandelijkse toelage van 1.291,69

euro (of 1.614,10 euro met gezinslasten). Vanaf september 2020 is deze maatregel voorbehouden aan zelfstandigen die hun activiteit verplicht hebben moeten onderbreken.²¹

BEVRIEZING VAN DE DEGRESSIVITEIT EN DE INSCHAKELINGSTERMIJN VOOR WERKZOEKENDEN

Dankzij deze voorziening kunnen volledige werklozen de vergoedingsfase waarin zij zich op 1 april 2020 bevinden, met 3 maanden laten verlengen.

Een dergelijke voorziening werd ook aan de begunstigden van een beroepsinschakelingsuitkering en aan kunstenaars geboden.

WERKTijdVERKORTING

Op 12 juni 2020 heeft de federale Regering toegestaan dat bedrijven die in moeilijkheden of in herstructurering verkeren, hun werktijden verkorten, waarbij naakte ontslagen worden voorkomen. Deze verkorting kan op de vol-

gende manieren worden geconcretiseerd: collectieve werktijdverkorting, de voorziening van het tijdskrediet en het tijdskrediet aan het einde van de loopbaan dat beschikbaar is voor werknemers van 55 jaar en ouder.

VERHOOGING VAN HET AANTAL VRIJWILLIGE OVERUREN IN KRITIEKE SECTOREN

Naast de 100 overuren die jaarlijks op vrijwillige basis door werknemers worden gepresteerd (zoals bepaald in artikel 25 bis van de Arbeidswet van 1971), bestaat

de mogelijkheid om in het tweede kwartaal van 2020 120 extra uren in de kritische sectoren te presteren.

²¹ Liantis. (2020, 27 augustus). *Overbruggingsrecht in de coronacrisis*. Website. <https://www.liantis.be/nl/nieuws/overbruggingsrecht-corona>

AFWIJKING VAN HET VERBOD OP TERBESCHIKKINGSTELLING

In het tweede kwartaal van 2020 had de werkgever, ongeacht de sector waarin hij werkzaam is, de mogelijkheid om zijn vaste werknemers tijdelijk ter beschikking te stellen van een gebruiker die tot een kritieke sector behoort, om te voorkomen dat zij werkloos zouden worden.

TEWERKSTELLING VAN BUITENLANDERS DIE ASIELZOEKER ZIJN

Gelet op de sluiting van de grenzen en de onmogelijkheid voor bepaalde buitenlandse werknemers om bedrijven te vervoegen die in verschillende sectoren werkzaam zijn en die in België gevestigd zijn, was het tot 30 juni 2020 mogelijk om asielzoekers die zich op het nationale grondgebied bevinden, toe te laten om te werken.

STUDENTENARBEID

De arbeidsuren die studenten in het tweede kwartaal van 2020 hebben gepresteerd, zijn niet opgenomen in de limiet van 475 uren die jaarlijks kunnen worden gepresteerd en die recht geven op een gunstig tarief voor de sociale zekerheidsbijdragen, waardoor het aantal uren dat een student kan werken, toeneemt.

TIJDELIJK WERK IN EEN VITALE SECTOR ²²

In de tweede helft van 2020 kregen tijdelijk werklozen, werklozen die een bedrijfstoelage genieten en werknemers met tijdskrediet, in loopbaanonderbreking of met thematisch verlof de toestemming om te werken voor een werkgever die werkzaam is in een vitale sector, door voor deze activiteit een loon te ontvangen, terwijl ze 75% van de door de RVA uitbetaalde toelage bleven ontvangen.

OPEENVOLGENDE ARBEIDSOVEREENKOMSTEN VAN BEPAALDE DUUR

In het tweede kwartaal van 2020 werd het sluiten van opeenvolgende overeenkomsten van bepaalde duur in kritieke sectoren toegestaan, zonder dat dit leidde tot het sluiten van een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur. Een voorwaarde is echter dat elke overeenkomst van bepaalde duur voor een minimumperiode van 7 dagen moet worden gesloten.

UITSTEL VAN BETALING VAN DE SOCIALE BIJDRAGEN

Tot 15 december 2020 zullen bedrijven die verplicht moesten sluiten, genieten van een automatisch uitstel van betaling van deze bijdragen. Andere bedrijven kunnen genieten van het uitstel, mits zij vooraf een verklaring op erewoord afleggen (bijvoorbeeld bedrijven die volledig zijn gesloten omdat zij zich niet aan de gezondheidsmaatregelen kunnen houden of bedrijven die hun omzet in het tweede kwartaal van 2020 met ten minste 65% hebben zien dalen).

BIJKOMENDE TERMIJN TOEGESTAAN VOOR DE BETALING VAN BEPAALDE BELASTINGEN

De termijn voor de betaling van de personenbelasting, de vennootschapsbelasting, de belasting voor niet-ingezetenen en de vennootschapsbelasting wordt met twee maanden verlengd, zonder berekening van verwijlrenten.

DIVERSE MAATREGELEN OP HET GEBIED VAN BTW

Deze omvatten de verlaging van het BTW-tarief dat van toepassing is op bepaalde restaurant- en cateringdiensten. Dit tarief wordt tot 6% verlaagd en is vanaf 8 juni 2020 tot en met 31 december 2020 tijdelijk van toepassing op restaurant- en cateringdiensten.

²² Worden als vitale sectoren beschouwd: het Paritair Comité voor de landbouw (PC 144); het Paritair Comité voor de tuinbouwbedrijven (PC 145), met uitsluiting van de sector voor het inplanten en onderhouden van parken en tuinen; het Paritair Comité voor de bosbouwondernemingen (PC 146); het Paritair Comité voor de uitzendarbeidondernemingen en de erkende ondernemingen die buurtwerken of -diensten leveren (PC 322), op voorwaarde dat de uitzendwerknemer bij een gebruiker in één van voornoemde sectoren is tewerkgesteld.

3.2.3 Op het gewestelijke niveau

Naast de maatregelen van de federale Regering heeft de Brusselse Gewestregering in maart 2020 een reeks maatregelen genomen om de Brusselse burgers en sectoren die met de negatieve gevolgen van de crisis worden geconfronteerd, te helpen. Het bedrag dat aan steunmaatregelen wordt besteed, wordt op 500 miljoen euro²³ geraamd.

ONDERNEMINGEN

A. In eerste instantie werd een budget van 150 miljoen euro bestemd voor de uitvoering van de volgende maatregelen

- Een **eenmalige premie van 4.000 euro per onderneming waarvan de sluiting ingevolge de beslissingen van de NVR verplicht wordt gesteld**. Deze eenmalige premie is beperkt tot ondernemingen met minder dan 50 voltijdse equivalenten (VTE's). Ondernemingen met meer dan 50 VTE's kunnen via *Finance&Invest.brussels* leningen verkrijgen;
- De opschorting van betaling van de gewestelijke belasting op de toeristische logiesverstreckende inrichtingen (*City Tax*);
- De toekenning van overheidsgaranties (via het Brussels Waarborgfonds) op bankleningen, voor een totaalbedrag van 20 miljoen euro, ten behoeve van de getroffen ondernemingen;
- De creatie van een bij *Finance&Invest.brussels* gedelegeerde opdracht die het volgende omvat:
 - de mogelijkheid van een lening tegen verlaagd tarief voor belangrijke leveranciers in de horecasector, waardoor zij gelegenheden in de horecasector een betalingstermijn kunnen aanbieden ;
 - de mogelijkheid van een lening tegen verlaagd tarief voor horecagelegenheden met meer dan 50 werknemers.
- Een moratorium op de kapitaalaflossingen van leningen, die *Finance&Invest.brussels*

aan ondernemingen in de getroffen sectoren heeft verstrekt.

- Versnelde of zelfs vroegtijdige verwerking, vastlegging en liquidatie van de steun voor economische expansie in de sectoren van horeca, toerisme, evenementen en cultuur;
- Versterking van de ondersteuning van ondernemingen in moeilijkheden door *hub.brussels*, het Brussels Agentschap voor de Ondersteuning van het Bedrijfsleven, in samenwerking met het Centrum voor Ondernemingen in moeilijkheden (COM), waarvan de dotatie met 200.000 euro is verhoogd.

Daarnaast werd het initiatief genomen tot een **compensatiepremie van 2.000 euro** (voor een totaal budget van 102 miljoen euro) ingevolge de eenmalige premie voor winkels en ondernemingen die verplicht moesten sluiten. Deze laatste premie is bedoeld ter ondersteuning van **ondernemers en micro-ondernemingen** (tussen 0 en 5 VTE's) die een aanzienlijke daling van de activiteiten hebben ondervonden als gevolg

van de maatregelen die zijn genomen om de verspreiding van COVID-19 tegen te gaan.

B. Het afzien van de belasting op de exploitatie van taxi's of voertuigen met chauffeur voor het jaar 2020

De Regering heeft ook besloten om steun te verlenen aan alle exploitanten van taxi's en verhuur van voertuigen met chauffeurs voor een bedrag van 3.000 euro, wat neerkomt op een begrotingsinspanning van naar schatting 4,5 miljoen euro.

C. Er zijn ook specifieke maatregelen voor de sector van de dienstencheques genomen voor een bedrag van 20 miljoen euro

- Een bijkomende vergoeding van 2,5 euro bruto/uur voor huishoudhulpen in ondernemingen met een zetel in het Brussels Gewest;
- Een forfaitaire steun van 4.000 euro toegekend aan dienstencheque-ondernemingen met een zetel in het Brussels Gewest;

© Getty Images

²³ Bedrag meegedeeld door de Minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens de plenaire vergadering van het Brussels Parlement van 17 juli 2020.

- De ondernemingen die hun activiteit tijdens de lockdown hebben voortgezet, hebben genoten van een verhoogde gewestelijke tussenkomst van 2 euro, hetzij 16,60 euro in plaats van 14,60 euro per cheque.

D. Een injectie van 160 miljoen euro voor Finance&Invest.brussels om het herstel van de Brusselse economie en de economische transitie te ondersteunen

Twee derden van deze kapitaalverhoging, hetzij ongeveer 106 miljoen euro, zal de komende vier jaar door het Brussels Gewest ter beschikking worden gesteld, a rato van 26,4 miljoen euro per jaar. Daarnaast zal Finance&Invest.brussels minstens 52,8 miljoen euro aan middelen van de privésector moeten aantrekken.

E. Vrijmaking van privé-spaargelden via een « Proxi »-lening (1 miljoen euro) ten gunste van de financiering van KMO's. Via een belastingkrediet op één of meer leningen die door een Brusselaar aan een KMO wordt/worden toegekend

Deze voorziening maakt het mogelijk om het eigen vermogen van ondernemingen op korte termijn te versterken.

F. In het kader van de steun aan de bedrijfscoöperaties en de Smart (2 miljoen euro) heeft de Regering besloten om via een overeenkomst tussen Finance&Invest.brussels en de genoemde coöperaties een lening tegen verlaagd tarief toe te kennen aan ondernemers in loondienst, die door de bedrijfscoöperaties onder dak worden gebracht

Deze ondernemers in loondienst kwamen niet in aanmerking voor de klassieke premies, omdat zij geen eigen BTW-nummer hebben.

G. De toekenning van microkredieten voor zelfstandigen en zeer kleine ondernemingen (ZKO's) via BRUSOC²⁴, tot maximaal 15.000 euro tegen verminderde tarieven,

© Getty Images

is bedoeld om de zelfstandigen, ZKO's en structuren van de sociale economie te ondersteunen

H. De steun aan microkredietorganismen (500.000 euro) wordt ook opgevoerd om leningen tegen verminderde tarieven te verstrekken, bedoeld om opnieuw bedrijfskapitaal samen te stellen om de activiteiten van micro-ondernemers te herstellen

I. Vooral de horecasector wordt door de crisis getroffen

Voor de hotelsector heeft de gewestelijke Regering daarom besloten om een premie van 200 euro per kamer per maand toe te kennen (van half maart tot eind augustus). Aldus wordt er **20 miljoen euro** aan deze sector besteed, terwijl het gewestelijk herstelplan 120 miljoen euro bedraagt. Daarnaast heeft het Referentiecentrum Horeca Be Pro een subsidie van 600.000 euro gekregen om zijn opleidingen voor professionals van de sector te versterken.

SOCIAL-PROFITSECTOR

Een specifiek « COVID-19 »-fonds van **29 miljoen euro** heeft het toegelaten om de volgende maatregelen te nemen:

- **Handhaving van de structurele subsidies voor alle sectoren:** voor gesubsidieerde

sectoren die worden geconfronteerd met een vermindering van hun activiteiten of zelfs de stopzetting ervan om verschillende redenen (gedwongen sluiting, onvolledige teams, enz.), zijn de geplande structurele subsidies gehandhaafd, waaraan afwijkende maatregelen zijn toegevoegd voor onvoorziene uitgaven die rechtstreeks verband houden met de crisis en administratieve vereenvoudigingen;

- Bovendien zijn de **facultatieve subsidies voor alle sectoren in de COCOF gehandhaafd;**

- De **erkende sociale inschakelingsondernemingen** hebben genoten van de **eenmalige premie van 4.000 euro per vestigingseenheid**, met een maximum van 5 vestigingseenheden. Er werden 49 potentiële begunstigen (46 vzw's en 3 coöperatieve vennootschappen) en 96 vestigingseenheden geïdentificeerd, wat neerkomt op een totaal budget van 384.000 euro;

- De **thuiszorgsector heeft kunnen rekenen op een steun van 2,322 miljoen euro** voor bijvoorbeeld de aanschaf van extra apparatuur of voor de reorganisatie van de rondes;

- De **sector van de rusthuizen en de rust-**

²⁴ Dit filiaal van de G.I.M.B.-groep, Finance&Invest.brussels, kent leningen aan lage tarieven toe aan zelfstandigen en ZKO's, maar ook, en ditmaal op het hele grondgebied van het Gewest, aan projecten van de sociale economie..

en verzorgingstehuizen heeft kunnen genieten van 3,95 miljoen euro om het hoofd te bieden aan de bijkomende inrichtingen en om de nood aan extra personeel te dekken;

■ De sociale welzijnssector heeft kunnen rekenen op **4,95 miljoen euro** extra om bepaalde kwetsbare groepen, waaronder transitmigranten en daklozen, zo goed mogelijk te ondersteunen. Bovendien was deze enveloppe bedoeld om de dagcentra met 9 operatoren te versterken en om crisismaatregelen uit te voeren, waaronder het creëren van 400 extra opvangplaatsen voor de nacht en het creëren van een capaciteit van meer dan 300 opvangplaatsen voor daklozen bij wie COVID-19 werd gediagnosticeerd. Ten slotte zouden er 50 hotelkamers ter beschikking worden gesteld ingeval van verzadiging van het netwerk van opvangcentra voor vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld;

■ De steun voor personen met een handicap voor een bedrag van meer dan **2,8 miljoen euro** heeft een zuurstofinjectie gegeven aan de sectoren van de ondernemingen voor aangepast werk (1,6 miljoen euro), de sectoren voor onthaal en opvang, zoals de dagcentra, opvangcentra voor personen met een handicap en dagcentra voor schoolkinderen (1,246 miljoen euro);

■ Eind april 2020 heeft de Brusselse Regering **22,5 miljoen euro extra vrijgemaakt ter ondersteuning van aanvullende crisismaatregelen in de sociale en gezondheidssector**, bedoeld voor de ontwikkeling van de uitvoering van contact tracing (10 miljoen euro), de oprichting van quarantaine-structuren (2,5 miljoen euro), de gecentraliseerde bestelling van stoffen mondklappers voor de Brusselse burgers, de extra investering in beschermingsmaterialen voor de eerstelijnssectoren (8 miljoen euro over een periode van 2 maanden), steun voor de sector van voedselhulp

© Getty Images

(480.000 euro), versterking van de « voedselhulp »-coördinatie van de Federatie van Sociale Diensten (59.800 euro), steun aan het DREAM-project²⁵ van het OCMW van de Stad Brussel (220.000 euro) en de ontwikkeling van concrete projecten op het terrein in samenwerking met de diensten van de voedselhulpsector, de gemeenten en de OCMW's (200.000 euro). Andere maatregelen die zijn genomen, zijn onder meer de oprichting van een mobiel team om de voorzieningen op het gebied van verslavingen te versterken (415.300 euro over een periode van 8 maanden).

CULTURELE SECTOR

Half mei hebben de Brusselse Regering en de Franse en Vlaamse Gemeenschapscommissies hun goedkeuring gehecht aan maatregelen voor een bedrag van **8,4 miljoen euro**, voor onder meer de **dotatie van een fonds dat het toelaat om een uitzonderlijke steun aan uitzendkrachten van de culturele sector te verlenen**.

Bovendien wordt een **eenmalige gewestelijke sectorale premie van 2.000 euro** uitgekeerd aan alle culturele en

creatieve organisaties die door de crisis zijn getroffen. In het Brussels Gewest zouden naar schatting 952 organisaties recht hebben op een premie voor een totaalbedrag van 1,9 miljoen euro.

Deze eenmalige premie is bestemd voor alle Brusselse organisaties van de culturele en creatieve sectoren, of deze nu in de profit- of de non-profitsector actief zijn.

Er is ook een **uitzonderlijke steun van maximaal 1.500 euro voor de uitzendkrachten van de culturele sector** voorzien (fonds van 5 miljoen euro)²⁶.

OVERIGE MAATREGELLEN

Tevens heeft de Brusselse Regering **maatregelen genomen om de burgers te ondersteunen**, met een bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren. Deze maatregelen omvatten:

- De verlenging van de termijn voor de betaling van de verkeersbelasting en de belasting op inverkeerstelling. Meer in het bijzonder wordt de termijn (die momenteel twee maanden bedraagt) met nog eens met twee maanden verlengd.
- Verlenging van de *Activa.brussels*-steun²⁷

²⁵ Sociaal-professioneel inschakelingsproject voor het terugwinnen en verdelen van overgekochte groenten en fruit van de Brusselse vroegmarkt.

²⁶ Deze steun wordt gedifferentieerd op basis van het ontvangen inkomen : 1.500 euro voor werknemers die tussen 13 maart 2020 en 31 mei 2020 een inkomen van minder dan 775 euro hebben ontvangen ; 1.000 euro voor werknemers die in dezelfde periode een inkomen van minder dan 1.550 euro hebben ontvangen en 500 euro voor werknemers die in dezelfde periode een inkomen van minder dan 3.100 euro hebben ontvangen.

wanneer de werknemer in tijdelijke werkloosheid werd geplaatst;

- Verlenging met drie maanden van de ondersteuning vanwege de bedrijfscoöperaties in het kader van een ondernemersproject;
- Mogelijkheid om een nieuwe *First-stage*²⁸ te lopen als deze omwille van de gezondheids crisis werd stopgezet;
- Verlenging met drie maanden van de geldigheidsduur van de dienstencheques en de PWA-cheques (Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen).

4 Sociaaleconomische gevolgen van de gezondheids crisis

De toestand van de Belgische economie

Volgens het meest recente onderzoek (publicatie van 24/08/2020) van de Economic Risk Management Group (ERMG) schatten de Belgische ondernemingen dat hun **omzet nog steeds 13% onder hun niveau van vóór de crisis ligt**. Deze situatie is het gevolg van een zwakke vraag, zelfs als er zich na de lockdown een gestage maar langzame verbetering voordoet. De **sector van de kunsten, het theater en de recreatieve diensten** is het zwaarst geraakt en heeft nog steeds te lijden onder de verbodsbepalingen die deze sector in het bijzonder treffen. De horecasector wordt ook met een zwakke vraag geconfronteerd als gevolg van met name de fysieke afstandsmaatregelen. Bovendien blijven de ondervraagde ondernemingen pessimistisch over de toekomst, met de verwachting dat de omzet volgend jaar 10% onder het normale niveau zal liggen²⁹.

Het vertrouwen van het bedrijfsleven is één van de belangrijke indicatoren waarmee rekening moet worden gehouden bij

de beoordeling van de gezondheid van de economische wereld. Deze indicator blijft echter laag en het risico op een faillissement en de graad van ongerustheid zijn toegenomen ten opzichte van eind juni 2020.

Voorlopige omzetgegevens op basis van de BTW-aangiftes (Statbel) van maart 2020 tonen een daling van de totale Belgische omzet met iets meer dan 10% ten opzichte van dezelfde periode in 2019. De sectoren die het meest getroffen zijn, zijn reisbureaus, touroperators, enz. (NACE 79), hotels en restaurants (NACE 55-56), luchtvervoer (NACE 51), olie-industrie (NACE 19) en de cultuursector (NACE 90 en 93), met een omzetzijging van 30% tot meer dan 60% in dezelfde periode.

Anderzijds hebben sommige sectoren een sterke omzetstijging gekend, zoals **de verkoop op afstand, het goederenvervoer per spoor en de post- en de telecommunicatiediensten**.

Ondernemingen worden geconfronteerd met een daling van de consumptie- en investeringsuitgaven (een **vraagconflict** bij de consumenten die hun gedrag hebben veranderd en die minder vaak, of in sommige gevallen zelfs helemaal niet meer, naar de winkel gaan), maar ook met **verstoringen van het aanbod** (bevoorradingsproblemen, voorraadtekorten, liquiditeitsproblemen).

De Belgische buitenlandse handel is vooral gericht op de handel binnen de EU, in het bijzonder met Duitsland, Frankrijk en Nederland: wat de **buitenlandse uitwisselingen** betreft, staat de directe handel in goederen en diensten tussen de besmette gebieden en België onder druk.

Bovendien veroorzaakt de **sterke integratie van de Belgische economie in de wereldwijde waardeketens** ook een kettingreactie: wanneer de expansie van

de economische activiteit in een bepaalde regio van de wereld vertraagt, laat zich dit ook in België gevoelen.

Op de **arbeidsmarkt** worden ondernemingen geconfronteerd met verschillende uitdagingen op het gebied van arbeidsorganisatie. Enerzijds het telewerken van thuis uit, dat indien mogelijk de regel wordt, en anderzijds opeenvolgende personeelsinkrimpingen als gevolg van de besmetting van hun personeel.

Macro-economische vooruitzichten voor België

De Nationale Bank van België voorspelt in haar economische vooruitzichten (8 juni 2020) een **daling van de Belgische economische activiteit met 9% in 2020**, de sterkste inkrimping sinds de Tweede Wereldoorlog. Deze recessie wordt gekenmerkt door haar omvang, maar ook door haar niet-economische oorsprong en door het feit dat zij bijna alle sectoren treft. De inkrimping van het BBP in 2020 wordt geschat op -11,1% voor Vlaanderen, -10,3% voor Wallonië en -9,3% voor Brussel³⁰.

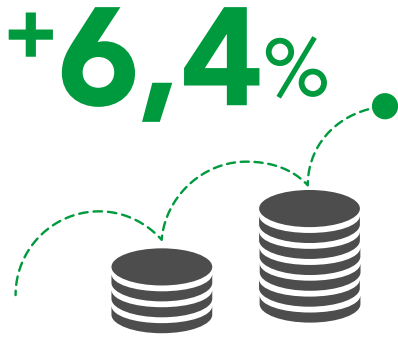
Anderzijds wordt verwacht dat **het BBP in 2021 met 6,4% en in 2022 met 2,3% zal groeien**. De opleving van het Vlaamse BBP zou 8,6% bedragen in 2021 en 3,6% in 2022, terwijl het Waalse BBP zou groeien met 8,0% en 3,2% en het Brusselse BBP met 7,2% en 2,6%.

²⁷ Activa.brussels is een maatregel die de herinschakeling van werkzoekenden bevordert door middel van een uitkering die de werkgever kan aftrekken van het nettoloon dat aan de werknemer wordt uitbetaald.

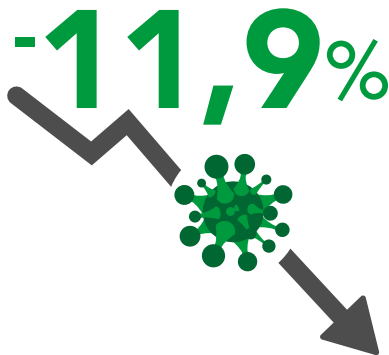
²⁸ Deze stage biedt jonge laaggeschoolde werkzoekenden die hun studies pas hebben beëindigd een eerste bezoldigde beroepservaring om hun vaardigheden op het terrein in een onderneming, een vzw of de overheidssector te verbeteren.

²⁹ FOD Economie (2020, 24 augustus). *Economische impact van het coronavirus - Analyse van 24 augustus 2020*. Website: <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/coronavirus/economische-impact-van-het>

³⁰ Federaal Planbureau. (2020, 17 juli). Regionale vooruitzichten tot 2025: Een sterk maar gedeeltelijk economisch herstel in de drie Gewesten na de recessie van 2020. Website: https://www.plan.be/press/communiqu-2025-nl-regionale-vooruitzichten_tot_2025_een_sterk_maar_gedeeltelijk_economisch_herstel_in_de_drie_gewesten_na_de_recessie_van_2020

Van haar kant ontwikkelt de OESO in haar economische vooruitzichten van 10 juni 2020 een **tweeledig scenario**, waarvan het eerste overeenkomt met een situatie waarin het virus verder achteruitgaat en onder controle blijft, en het tweede met een tweede golf van snelle besmetting later in 2020. In het eerste scenario zou het Belgische BBP in 2020 met 8,9% inkrimpen (tegenover **-11,9%** in het tweede scenario) en in 2021 opnieuw een groei van 6,4% vertonen (tegenover **+3,4%** in het tweede scenario).

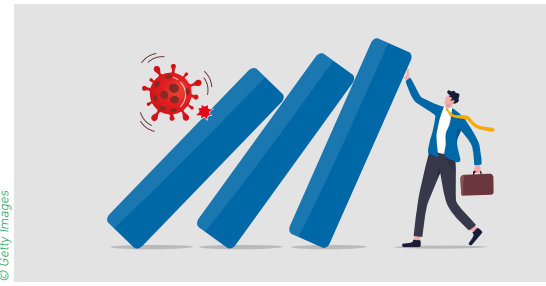

Volgens de prognoses van het Federaal Planbureau zouden op het Belgische niveau 108.000 banen verdwijnen over de volledige twee jaren 2020 en 2021, dat wil zeggen gemiddeld **-1,1% per jaar**. De daling van de tewerkstelling, gemeten naar plaats van tewerkstelling, zou iets minder uitgesproken zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (gemiddeld -0,9% per jaar; -13.000 banen over de volledige twee jaren); deze zou -1,1% bedragen voor het Vlaamse (-66.000 banen) en het Waalse (-29.000 banen) Gewest.

Nog steeds volgens het Federaal Planbureau zal het **reëel beschikbaar inkomen van de gezinnen**, ondanks de omvang van de economische schok, 2020 relatief goed doorstaan dankzij de maatregelen die de overheden hebben genomen (voornamelijk de verlenging van het stelsel van de tijdelijke werkloosheid, het overbruggingsrecht en de compensatiepremies voor zelfstandigen). Het reëel beschikbaar inkomen van de gezinnen zal naar verwachting met 1,8% in Brussel, 1,4% in Wallonië en 2,5% in Vlaanderen dalen. De meer uitgesproken daling in Vlaanderen is vooral te verklaren door de iets scherpere daling van de activiteit en de tewerkstelling en aan het relatief kleinere gewicht van de (niet door de crisis getroffen) overheidslonen in de loonmassa.

In 2021 en 2022 is de opleving van het reëel beschikbaar inkomen echter het meest uitgesproken in Vlaanderen (respectievelijk 3,0% en 2,3%). In het Waals Gewest wordt een stijging van het beschikbaar inkomen van 2,4% en 2,0% verwacht, terwijl de Brusselse gezinnen hun reëel beschikbaar inkomen met 3,1% in 2021 en 1,9% in 2022 zullen zien stijgen.

Tot slot zullen de recessie en de steunmaatregelen in 2020 leiden tot een sterke verslechtering van de **Belgische overheidsfinanciën**. De budgettaire gevolgen zijn het ernstigst voor de federale Regering en de sociale zekerheid, maar ook de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie hebben een historisch hoog tekort. Op de middellange termijn blijft er in elke gefedereerde entiteit een tekort bestaan. Dit tekort is slechts gedeeltelijk te wijten aan de naweeën van de gezondheids crisis. Het is vooral te wijten aan de investeringsplannen en andere begrotingsinitiatieven waartoe de verschillende gefedereerde entiteiten vóór de gezondheids crisis hebben besloten.

De Brusselse economie

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is bijzonder zwaar getroffen op het gebied van zijn economie : **toerisme, horeca**³¹, **cultuur**³², **diensten en bouw**³³, die de zwaarst getroffen sectoren zijn, zijn een belangrijk onderdeel van de activiteit van de hoofdstad³⁴.

Meer in het bijzonder hebben de Brusselse hotels hun bezettingsgraad zien dalen (28% bezettingsgraad in maart 2020 tegenover 76% in maart 2019 en 1,8% bezettingsgraad in april 2020). In juli/augustus 2020 bedroeg de bezettingsgraad nauwelijks 20% (tegenover 80% in de weekends van juli 2019). De Brusselse economie is met name afhankelijk van het zakentoeisme, dat goed is voor ongeveer 50% van de overnachtingen, met een gemiddelde uitgave van 450 euro per dag voor een zakentoeerist (tegenover 150 euro per dag voor een klassieke toerist). De omwentelingen als gevolg van de gezondheids crisis (verplaatsingen, ...) leggen risico's op de organisatie van grote internationale congressen, met als gevolg dat restaurants, musea, souvenirwinkels, ..., sectoren met een over het algemeen Brussels personeelsbestand, minder inkomsten ontvangen.

Op de luchthaven van Zaventem is de daling van het aantal passagiers ook aanzienlijk, met slechts 796.743 passagiers in maart 2020, tegenover bijna 2 miljoen in maart 2019, met name als gevolg van het verbod op niet-essentiële reizen naar het buitenland dat op 18 maart werd opgelegd. In april 2020 stort het aantal passagiers in tot 17.000.

³⁰ Federaal Planbureau. (2020, 17 juli). Regionale vooruitzichten tot 2025 : Een sterk maar gedeeltelijk economisch herstel in de drie Gewesten na de recessie van 2020. Website. https://www.plan.be/press/communique-2025-nl-regionale-vooruitzichten_tot_2025_een_sterk_maar_gedeeltelijk_economisch_herstel_in_de_drie_gewesten_na_de_recessie_van_2020

³¹ In 2018, ongeveer 6% van de Brusselse tewerkstelling, met meer dan 70% Brusselse werknemers.

³² In 2018, 1,7% van de Brusselse tewerkstelling, met ongeveer 50% Brusselse werknemers.

³³ In 2018, 4,5% van de Brusselse tewerkstelling, met meer dan 70% Brusselse werknemers.

³⁴ Lhuillier, V. (2020). Coronavirus : quel est l'impact d covid-19 sur l'économie de la Région bruxelloise ? Geraadpleegd op het adres <https://bx1.be/news/coronavirus-quel-est-limpact-du-covid-19-sur-leconomie-de-la-region-bruxelloise/>.

De impact van de crisis op de **Brusselse arbeidsmarkt** wordt momenteel vooral waargenomen op het niveau van de **tijdelijke werkloosheid** (mei 2020 : ongeveer 980.000 Belgische werknemers in tijdelijke werkloosheid, waaronder ongeveer 93.500 Brusselaars, hetzij 28,6% van de werknemers) en op het niveau van het **overbruggingsrecht** (ongeveer 370.000 Belgische zelfstandigen hebben van het overbruggingsrecht genoten, waaronder 46.000 Brusselse zelfstandigen)³⁵.

De invoering van de verschillende publieke noodmaatregelen (tijdelijke werkloosheid, overbruggingswet, moratorium op faillissementen) heeft het banenverlies beperkt en verklaart dus het uitblijven van een stijging van de Brusselse werkloosheidscijfers. In Brussel wordt echter een stijging van het aantal inschrijvingen bij Actiris in juni/juli 2020 waargenomen in vergelijking met de vorige maanden, hoewel deze nog steeds beperkt is. Eind juli telde het Brussels Gewest 87.628 werkzoekenden voor een werkloosheidsgraad van 15,4%, wat neerkomt op een daling van 107 personen ten opzichte van juli 2019 (-0,1%), maar een maandelijkse stijging van 2.227 personen (+2,6%). Deze vaststelling zou de komende maanden meer uitgesproken moeten worden en Actiris verwacht voor de komende maanden een toename van het aantal inschrijvers, terwijl de werkloosheidsgraad van de Brusselaars de afgelopen vijf jaar gestaag was gedaald.

De **jeugdwerkloosheid** in het Gewest neemt sterk toe. Sinds april 2020 zijn het de werklozen onder de 25 jaar die de Brusselse

werkloosheidscijfers doen stijgen. Er zijn meer jonge Brusselse werklozen dan in 2019 in dezelfde periode (wat sinds mei 2013 niet meer is gebeurd). Eind juli waren er 8.140 jonge werkzoekenden in Brussel, 1.169 meer dan het jaar ervoor (+16,8%). Het aantal jongeren dat zich na hun studies voor het eerst heeft ingeschreven, is met 48,6% ten opzichte van vorig jaar gestegen.

De totale Brusselse werkloosheid was in april 2020 op jaarbasis op punctuele wijze gestegen, maar is in mei, juni en juli 2020 opnieuw lager dan het jaar ervoor. De schommeling van het aantal Brusselse niet-tewerkgestelde werkzoekenden (NTW) op jaarbasis komt echter steeds dichterbij 0%. Bovendien wordt voor de komende maanden een aanzienlijke stijging van de Brusselse werkloosheid op jaarbasis verwacht. Net als in juni duwen de werklozen van korte en zeer korte duur (minder dan 12 maanden) de Brusselse werkloosheid in juli 2020 de hoogte in ten opzichte van juli 2019. De langdurig werklozen zijn in juli nog steeds veel minder talrijk dan in het jaar daarvoor. Op jaarbasis is het aantal niet-tewerkgestelde werkzoekenden in de volgende sectoren in juli 2020 gestegen ten opzichte van juli 2019: de horeca zeer sterk (17%), cultuur, sport en vrije tijd, industrie en in mindere mate transport, handel, kappers (voor het eerst sinds 2013) en de magazijniers-vakkenvullers (voor het eerst sinds 2014).

Wat de toekomstige evolutie van het aantal niet-tewerkgestelde werkzoekenden betreft, werden er vanaf mei drie scenario's voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geanalyseerd:

SCENARIO 1:

DE ADMINISTRATIEVE WERKLOOSHEIDSGRAAD

zou in 2020 van **15,7%** naar **17,6%** gaan **+1,9%**

Een als optimistisch omschreven **herstelscenario** dat uitgaat van een soepele, progressieve opheffing van de lockdown, waardoor de economische activiteiten in het 3de kwartaal kunnen worden hervat. Het scenario zou een vrij snelle terugkeer naar de arbeidsmarkt mogelijk maken.

Toename met **10.000**

Brusselse NTW.

SCENARIO 2:

DE ADMINISTRATIEVE WERKLOOSHEIDSGRAAD

zou in 2020 van **15,7%** naar **19,5%** gaan **+3,8%**

Een scenario dat vooruitloopt op de gevolgen van een 2^e epidemiegolf en de handhaving van economische steunmaatregelen integreert.

Toename met **20.000**

Brusselse NTW.

SCENARIO 3:

DE ADMINISTRATIEVE WERKLOOSHEIDSGRAAD

zou in 2020 van **15,7%** naar **21,2%** gaan **+5,5%**

Een als pessimistisch omschreven scenario dat de stopzetting van de economische steunmaatregelen na juni 2020 zou vooropstellen.

Toename met **30.000**

Brusselse NTW.

³⁵ Gewestelijke administratieve gegevens.

Wat de **koopkracht** betreft, zag 34% van de Brusselaars een **verlies van hun inkomen(s)** tijdens de lockdown. Bovendien zou 14% van de Brusselse gezinnen extreem kwetsbaar zijn voor de crisis door een inkomensverlies van minstens 10%, in combinatie met het spaargeld dat hen in staat stelt om gedurende maximaal 3 maanden in hun behoeften te voorzien. Deze kwetsbare gezinnen zouden nog kwetsbaarder kunnen worden door de **stijging van de prijs van levensmiddelen** waarvoor de vraag niet fundamenteel kan schommelen. De COVID-19-crisis heeft inderdaad geleid tot een stijging van de detailhandelsprijzen van levensmiddelen met bijna 2%³⁶.

Dit verlies aan gezinsinkomen betekent dan bijkomende uitgaven voor de overheden: het aantal aanvragen voor tussenkomsten bij de OCMW's is toegenomen en zou de komende weken nog verder blijven toenemen.

Het opstellen van statistieken en prognoses op basis van theoretische hypothesen blijft een complexe oefening, afhankelijk van de gebruikte methodologieën (top-down, bottom-up, ...), in het bijzonder in een context van grote onzekerheid over de intensiteit en de duur van de crisis. Hoewel de cijfers van de verschillende organen niet altijd overeenkomen, maken ze het wel mogelijk om de belangrijkste gelijklopende trends in de sociaaleconomische gevolgen van de gezondheids crisis te analyseren. Op basis daarvan moeten de economische herstelplannen van de overheden worden opgesteld, met name in overleg met het bedrijfsleven en de werknemers.

5 Economisch herstel- en herontwikkelingsplan en bijdrage van de sociale partners

5.1 Economisch herstel- en herontwikkelingsplan

Na de nood- en steunmaatregelen om zoveel mogelijk ondernemingen en banen overeind te houden, denken de Regeringen over de

hele wereld logischerwijs na over hoe ze het beste uit de crisis kunnen komen en hun economie duurzaam kunnen heropstarten.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werkt de Regering hier al enkele maanden aan, onder meer in overleg met de sociale partners van Brupartners (zie verder).

Op **7 juli 2020** heeft de Brusselse Regering een (gedeeltelijk) relance- en herontwikkelingsplan voor de aanpak van de COVID-19-pandemie aan de pers voorgesteld³⁷.

Dit plan is bedoeld om een geleidelijke en veilige herstart van alle activiteiten op korte, middellange en lange termijn mogelijk te maken. Met dit plan wil de Brusselse Regering de ambitie van een strategie van stedelijke veerkracht en economische transitie versterken. Het plan is gebaseerd op een uitgebreide sociaaleconomische, territoriale en ecologische diagnose van de situatie in het Brussels Gewest tijdens en na de COVID-19-crisis en wil een antwoord op de volgende vragen bieden:

- Hoe kan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn verbintenissen op het gebied van economische, sociale en ecologische transitie nakomen?

- Hoe en volgens welk model kan de optimale werking van het gezondheids- en sociaal stelsel worden gewaarborgd?

- Hoe kan de ruimtelijke ordening van het stadsgewest worden heringericht, rekening houdend met de verschillende functies van de Stad zoals mobiliteit, huisvesting, voorzieningen, economische activiteiten, groene ruimten en ontspanning?

Om deze uitdagingen aan te gaan, heeft de Brusselse Regering in vier fasen maatregelen genomen, waarvan de eerste twee fasen al aan de gang zijn.

1 Dringende steunmaatregelen ter directe ondersteuning van personen en ondernemingen die zwaar getroffen zijn door de crisis, genomen in april en mei 2020 met een budget van ongeveer 500 miljoen euro;

2 Kortetermijnmaatregelen (besluit en uitvoering begin juli 2020) met een directe impact op de personen en ondernemingen die zwaar getroffen zijn door de crisis en die steun van de overheid nodig hebben omdat ze zich in een onzekere situatie bevinden op het scharniermoment van de uittreding uit de lockdown, alsook noodmaatregelen om de leefomgeving van de Brusselaars tijdens de zomer te verbeteren. De maatregelen zijn gericht op 3 pijlers: sociaaleconomische transitie en tewerkstelling, sociaal en gezondheidsbeleid, territoriale ontwikkeling en leefmilieu;

3 Herstelmaatregelen ter ondersteuning van de koopkracht en de activiteit van de publieke en private sectoren, gericht op het behoud van de tewerkstelling van de Brusselaars;

³⁶ Lhuillier, V. (2020). *Coronavirus : quel est l'impact d covid-19 sur l'économie de la Région bruxelloise ?* Geraadpleegd op het adres <https://bx1.be/news/coronavirus-quel-est-limpact-du-covid-19-sur-leconomie-de-la-region-bruxelloise/>.

³⁷ Raadpleeg het relance- en herontwikkelingsplan van 7 juli 2020 op: <https://rudivervoort.brussels/wp-content/uploads/2020/07/Plan-de-relance-Dossier-de-presse-NL.pdf>.

4 Herontwikkelingsmaatregelen die gericht zijn op een herziening van modellen voor stadsontwikkeling, productie, consumptie en solidariteit om deze veerkrachtiger te maken.

De maatregelen van de laatste twee fasen worden nog bestudeerd en moeten ter overleg aan de sociale partners van Brupartners en ter raadpleging aan verschillende Brusselse overlegorganen worden voorgelegd. De nieuwe maatregelen, die het relance- en herontwikkelingsplan zullen aanvullen, zullen in oktober worden voorgesteld.

De Regering kondigt aan dat zij haar ambitie van een strategie van stedelijke veerkracht en economische transitie, zoals uiteengezet in de Gewestelijke beleidsverklaring 2019-2024 (GBV), door middel van het relance- en herontwikkelingsplan wil versterken. Dit plan is aldus gebaseerd op de prioriteiten van de GBV en zal worden geïntegreerd in de bestaande strategische planologische instrumenten, in het bijzonder de Strategie Go4Brussels 2030, het *Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling* (GPDO), het *Good Move Plan* (gewestelijk mobiliteitsplan) en het *Lucht-Klimaat-Energieplan*.

Het relance- en herontwikkelingsplan sluit aan op de Europese initiatieven (*Next Generation EU*³⁸, *Green Deal*³⁹, enz.) die gericht zijn op de ondersteuning van de Lidstaten op het gebied van investeringen en hervormingen om de crisis aan te pakken, zodat het Gewest ten volle zou kunnen genieten van de middelen die in dit kader worden vrijgemaakt. Tevens zal het plan streven naar een zo groot mogelijke complementariteit met de relance- en herontwikkelingsplannen op de federale, gewestelijke en lokale niveaus.

5.2 Overleg met de sociale partners van Brupartners

In een ingrijpend gewijzigde sociaaleconomische context krijgt de belangrijke rol van de sociale partners zijn

volle betekenis als bevoorrechte actoren om de denkprocessen van de Regering te voeden en te ondersteunen. Met verantwoordelijkheidsgevoel hebben de sociale partners van Brupartners in juni aan een concrete bijdrage aan het toekomstige relance- en herontwikkelingsplan gewerkt. Ze hebben met name in het kader van de beleidswerven van de Strategie Go4Brussels 2030 de prioritaire maatregelen vastgesteld om een economisch en sociaal herstel mogelijk te maken, met inbegrip van de noodzakelijke gezondheidsgrondslagen in het geval van een tweede epidemiegolf. Deze prioriteiten werden op 7 juli 2020 aan de Brusselse Regering bekendgemaakt. **De prioritaire beleidswerven voor Brupartners** betreffen de economische transitie, de ondersteuning en begeleiding van ondernemingen, de sleutelsectoren voor kwaliteitsvolle tewerkstelling voor iedereen, het opleidingsbeleid, de strijd tegen discriminatie, de digitale transitie, mobiliteit en de welzijns- en gezondheidszorg.

Een **eerste overlegronde tussen de sociale partners en de Regeringsvertegenwoordigers** werd vervolgens op **13 en 14 juli** bij Brupartners georganiseerd. De werkgaderingen hebben het toegelaten om de verschillende voorstellen en maatregelen, zowel deze van de Regering als van Brupartners, uiteen te zetten en toe te lichten, maar ook om erover van gedachten te wisselen en te debatteren. Dit tripartiet overleg tussen de vertegenwoordigers van de werkgevers, de vakbonden en de gewestelijke Ministers maakt het mogelijk om de denkprocessen van de Regering over de realiteit van ondernemingen en werknemers op het terrein, zoals deze door de sociale partners wordt doorgegeven, te verrijken.

Een tweede overlegronde over het relance- en herontwikkelingsplan, waaraan de sociale partners en de vertegenwoordigers van de gewestelijke Ministers zullen deelnemen, is gepland voor september. Deze zal het mogelijk maken om de besprekingen over de relance- en herontwikkelingsmaatregelen op

langere termijn te verdiepen (3de en 4de fase van het relance- en herontwikkelingsplan).

6 Gekruiste blikken van de sociale partners van Brupartners op de COVID-19-crisis

Welke blik hebben de vertegenwoordigers van de representatieve werkgeversorganisaties (werkgeversbank) en deze van de representatieve werknemersorganisaties (vakbondsbank) op de gezondheids-, sociale en economische crisis en op het beheer dat door de verschillende machtsniveaus in België wordt voorgesteld? We nodigen u uit om hun standpunten te ontdekken.

●●● **BRUPARTNERS: Hoe heeft de COVID-19-crisis onze samenleving beïnvloed (op het niveau van de sectoren, het publiek, ...)? Wat is de uitkomst?**

💬 **Werkgeversbank:** De COVID-19-pandemie heeft dramatische gevolgen gehad voor de gezondheid en de mens, in het bijzonder voor de meest kwetsbaren. Vandaag is de sociale kloof structureel verdiept en moeten we het lokale sociaaleconomische weefsel heropbouwen. Op het niveau van de arbeidswereld is het duidelijk dat we een nieuw tijdperk zijn ingegaan. Mensen hebben zich volledig ingezet om te helpen, om zich aan te passen, om oplossingen te vinden. Iedereen heeft op zijn eigen manier geprobeerd zich aan te passen: ondernemingen, ziekenhuizen, rusthuizen, zelfstandigen, handelaars, arbeiders, teamleiders, werkgevers, enz. Degenen die hun activiteiten in de frontlinie hebben voortgezet, hebben het mogelijk gemaakt om het essentiële te vrijwaren om aan de verwachtingen van zoveel

³⁸ Om de gezondheids- en economische crisis aan te pakken, heeft de Europese Commissie in mei 2020 een herstelplan voor Europa voorgesteld: *Next Generation EU*. Dit is een nieuw herstelinstrument met een budget van 750 miljard euro, dat de EU-begroting zal verhogen dankzij nieuwe financieringen op de financiële markten voor de periode 2021-2024.

³⁹ Het Europese Groene Pact is een reeks beleidsinitiatieven die door de Europese Commissie zijn voorgesteld, met als hoofddoel Europa tegen 2050 klimaatneutraal te maken.

mogelijk mensen te beantwoorden, terwijl degenen die moesten sluiten slechts één idee voor ogen hadden: zo snel mogelijk, op een verantwoorde en veilige manier kunnen hervatten. Mensen houden van hun werk en vragen alleen maar om dit werk te kunnen doen. Sommige van deze beroepen zijn moeilijk en moeten beter worden gewaardeerd. We denken in de eerste plaats aan het verplegend, medisch en paramedisch personeel en de sector van de bijstand aan personen. Al vele jaren is er een tekort aan verpleegkundigen. Ondanks de moeilijke werkomstandigheden hebben de gezondheidswerkers opmerkelijk werk verricht.

De essentiële diensten zijn goed blijven functioneren dankzij plichtsbewuste en verantwoordelijke professionals: logistici, kassiers, vakkenvullers, vervoerders, hulpdiensten, politiediensten, boekhandelaars, journalisten, magazijnbedienden, dokters, opvoeders, thuishulpen, enz. Wij zijn ook één van de landen met de meeste telewerkers. We hebben ons aangepast en we moeten hiervan leren om het leven voor de burger, de zelfstandigen, de ondernemer en de maatschappelijk werker gemakkelijker en beter te maken. Onze betrekkingen met het bestuur moeten worden vereenvoudigd. Waarom in de rij staan aan een loket als de procedures gemakkelijk op afstand kunnen worden uitgevoerd?

E-commerce is een realiteit en degenen die het al beoefenden, zijn er beter uitgekomen. De digitalisering van organisaties, processen en aankopen is noodzakelijk om beter te kunnen beantwoorden aan de verwachtingen van klanten en burgers. België loopt achter op dit gebied en de crisis heeft ons daar meer bewust van gemaakt. In het algemeen moet de technologie bijdragen aan de verbetering van ons dagelijks leven. Hoe zouden we lockdown hebben ervaren zonder efficiënte telecom- en internetinfrastructuren? Het verkeer is geëxplodeerd en de netwerken hebben stand gehouden: dat is uitstekend nieuws. We zijn ons er echter van bewust dat de COVID-19-

crisis de digitale onzekerheid, die mensen in armoede en bestaansonzekerheid isoleert en verzwakt, aan het licht heeft gebracht. Hoewel digitalisering een oplossing voor duurzamere samenlevingen kan zijn, dringen we er terzelfder tijd op aan dat er oplossingen zouden worden gevonden om het effect van deze digitale oplossingen op situaties van armoede en non take-up van rechten te beperken.

Nu is de schok bijzonder hard voor de tewerkstelling, voor het welzijn en de sociale cohesie, voor de economie en voor onze huidige en toekomstige welvaart. Bedrijven werden zwaar getroffen en sommige sectoren hebben zich nog niet hersteld of zullen zich maar op middellange of lange termijn herstellen. We denken met name aan de horecasector, in het bijzonder hotels, toerisme, evenementen, de sociaal-culturele sector en de handel. Andere sectoren, zoals de menselijke gezondheid en welzijn, moeten zich snel ontwikkelen om aan de toenemende maatschappelijke behoeften van de bevolking tegemoet te komen. Er moet hieraan een bijzondere aandacht worden besteed. De middelen zijn niet onbeperkt en daarom moeten de herstelmaatregelen voortvloeien uit een strategie die op krachtige hefboomeffecten is gebaseerd.

Vakbondsbank: De crisis heeft onze kwetsbaarheid, onze afhankelijkheid van strategische bevoorrading en de grenzen van onze relatie met de natuur aan het licht gebracht. Hoewel ze de verdienste heeft gehad om via onze sociale zekerheid het nut van solidariteit aan te tonen, heeft ze ook de ongelijkheden benadrukt en verdiept.

De situatie van de meest kwetsbaren is verslechterd: vrouwen, eenoudergezinnen, grote gezinnen, mensen met een handicap, arme werknemers, enz.

De crisis was echter ook de gelegenheid om het belang te onderstrepen van bepaalde banen die in de schaduw worden uitgevoerd,

slecht betaald worden en grotendeels door vrouwen worden bekleed. Al deze essentiële banen moeten in hun glorie worden hersteld en weer aantrekkelijk worden gemaakt voor wat de arbeidsomstandigheden voor zowel vrouwen als mannen betreft.

Om de lockdownmaatregelen hoofd te bieden, is de digitalisering, zowel privé als professioneel, in grote mate tot ons leven doorgedrongen: telewerken, afstandsonderwijs, e-commerce en «online»-diensten hebben de digitale transitie versneld. Maar niet voor iedereen: sociale ongelijkheden worden in de digitale kloof weerspiegeld. Gezien de maatregelen inzake social distancing worden gehandhaafd, biedt de digitalisering doeltreffende oplossingen voor het behoud van de economie en de dienstverlening aan de bevolking. Deze oplossingen moeten echter inclusief zijn voor de meest kwetsbaren of de ouderen.

We willen ook voortbouwen op de nieuwe zachte en duurzame mobiliteitspraktijken en deze op de lange termijn in onze vervoerswijzen verankeren, aan de hand van overlegde beslissingen.

●●● **BRUPARTNERS:** Hoe beoordeelt u de noodmaatregelen van de federale en de Brusselse Regeringen, zowel op het vlak van gezondheid als op economisch en sociaal vlak? Wat zijn de belangrijkste maatregelen die u toejuicht en deze die volgens u voor verbetering vatbaar zijn?

●●● **Werkgeversbank:** Het is altijd gemakkelijk om achteraf geschiedenis te schrijven. De institutionele complexiteit van ons land heeft het crisisbeheer er niet eenvoudiger op gemaakt, evenmin als het ontbreken van een volwaardige federale Regering. Het tekort aan mondkapen voor het gezondheids personeel, de bevolking en de werknemers was een groot probleem, evenals het beheer van de situatie in de rusthuizen. Daarnaast zien we hoe organisaties, het maatschappelijk middenveld, professionals, ondernemingen, zelfstandigen, burgers

en de verenigingssector het heft in eigen handen hebben genomen: ze hebben het voortouw genomen, geanticipeerd op de te nemen maatregelen en zich georganiseerd om oplossingen te vinden.

We denken hierbij aan de ontwikkeling van screeningtests door Belgische laboratoria, de beslissingen van universiteiten en ondernemingen om over te schakelen op afstandsmodus, de productie van mondmaskers, de ontwikkeling van beademingsapparatuur, de productie van beschermingsmateriaal, de snelle omschakeling naar telewerken, enz.

Over het geheel genomen zijn de overheden volop op zoek gegaan naar oplossingen. Ze hebben gestreden met de middelen die ze hadden. Wat de economische en sociale steunmaatregelen betreft, hebben de getroffen maatregelen het mogelijk gemaakt om aan de dringende behoefte aan liquiditeit van de ondernemers te voldoen: overbruggingsrecht, economische werkloosheid, gewestelijke premies, liquiditeitsleningen, moratorium op faillissementen, uitstel van betalingstermijnen, vermindering en opschorting van belastingbetalingen, ... Dat gezegd hebbende, bevinden we ons in een gespannen en zeer moeilijke context. De frustraties van handelaars en professionals die verstoken zijn van activiteiten en inkomsten zijn immens. Er zijn legitieme grieven met betrekking tot uitvoering en snelheid. Wanneer het bestuur u vertelt dat uw premie-aanvraag binnen 8 weken zal worden verwerkt en u geen middelen heeft, bent u uiteraard woedend. Aan de andere kant zijn sommigen niet voor bepaalde steun in aanmerking kunnen komen, terwijl ze wel degelijk in nood verkeerden.

Op het Brussels niveau hebben de social profit-ondernemingen vooral voordeel getrokken van de immunisatie van de structurele en facultatieve subsidies en van de tenlasteneming door de overheid van een deel van de inkomstenverliezen en kostenstijgingen in verband met COVID-19.

Deze steun heeft hen in staat gesteld om hun maatschappelijke opdrachten voort te zetten. De teams waren echter onvoldoende uitgerust en hebben er met de dagelijkse angst gewerkt om te worden besmet en/of om hun begunstigen en hun families te besmetten.

 Vakbondsbank: Tijdelijke werkloosheid is een efficiënt instrument om sociale drama's te voorkomen, ook al hebben niet alle werknemers ervan kunnen genieten (onzekere contracten, dienstencheques, kunstenaars, ...). Het helpt om de schok van de crisis te verzachten voor werknemers, en voor werkgevers die geen werknemers hoeven te ontslaan.

Men moet echter vaststellen dat sommige (minder gewetensvolle) sectoren misbruik van deze maatregel hebben gemaakt: verhuilde opzeggingstermijnen, gebruik van flexijobs, studentenwerk, ... Of ondernemingen met minder activiteiten, maar zonder echte economische en financiële problemen en zelfs hogere winsten, die hun toevlucht tot tijdelijke werkloosheid hebben genomen.

De dringende steunmaatregelen die op het niveau van het Gewest zijn genomen, hebben het mogelijk gemaakt om groepen te helpen die door de crisis zeer zijn verzwakt: noodfonds voor de culturele sector, steunpremie voor particuliere huurders met een bescheiden inkomen, de sector van de dienstencheques en alle werknemers van ondernemingen die door premies worden ondersteund. Op deze manier heeft het Gewest voorkomen dat sommigen in het doodlopende straatje van de noodmaatregelen blijven zitten.

De saga van de mondmaskers en het tekort eraan is ook een mislukking geweest. Dit is een ernstige nalatigheid vanwege de overheden. Gezondheidswerkers hebben niet kunnen werken in arbeidsomstandigheden die goed waren voor hun gezondheid en hun welzijn. De risico's die dit met zich meebracht,

hebben het ziekteverzuim doen toenemen, waardoor de arbeidsomstandigheden nog meer onaanvaardbaar zijn geworden.

Wij juichen de herfinanciering van de OCMW's toe, waar de aanvragen alleen maar toenemen.

●●● **BRUPARTNERS:** Welke visie moet volgens u het economisch en sociaal herstel omarmen? Welke sectoren of groepen moeten in de eerste plaats worden ondersteund? Hoe ziet u onze maatschappij na deze crisis evolueren?

 Werkgeversbank: De steunmaatregelen werden heel vlug genomen; ze moeten nu plaats maken voor herstelmaatregelen, die zijn omkaderd door gezondheidsbakens die ons op een tweede golf voorbereiden. Deze maatregelen en bakens moeten samen met de vertegenwoordigers van de werkgevers (of de sociale partners) worden uitgedacht en overlegd.

Een groot begrotingstekort is noch een taboe, noch een probleem op korte termijn, op voorwaarde dat er op middellange en lange termijn een structureel gezonde begrotingsstructuur behouden blijft. Vóór de crisis had het Brussels Gewest al te maken met moeilijke begrotingsarbitrages. Ze waren een deel van de crisis. Het is duidelijk dat de toekomst van de gewestelijke begroting samengaat met het vermogen van het Gewest om zijn economie en tewerkstelling nieuw leven in te blazen.

Nu er overall keynesiaanse plannen worden afgekondigd, moet een herontwikkelingsstrategie voor Brussel die naam waardig noodzakelijkerwijs gericht zijn op een zo groot mogelijke sociale en economische impact, door middel van hefboomeffecten. De mogelijke herontwikkelingen moeten snel kunnen worden uitgevoerd en moeten gericht zijn op de ontwikkeling van een veerkrachtige stad. Er moet prioriteit worden gegeven aan maatregelen ter ondersteuning van

de economische transitie, die niets of relatief weinig kosten (het creëren van een aantrekkelijk wetgevingskader, het zorgen voor administratieve digitalisering, het verbeteren van de governance) of waarvan de kosten een zeer productieve investering vormen.

De meeste ondernemers zullen zichzelf moeten heruitvinden om door deze economische crisis te geraken. Sommigen zullen een mislukking tegemoet moeten zien, anderen zullen hun bedrijfsmodel of hun maatschappelijke opdracht moeten aanpassen. Het vermogen om er weer bovenop te geraken, zal afhangen van het sociaaleconomisch en het ondernemingsklimaat.

Technologie kan ten dienste worden gesteld van de kwaliteit van het leven en het leefmilieu in al zijn aspecten: gezondheid, netheid, verkeer, veiligheid, enz. De hoofdstad moet de mogelijkheden van de kenniseconomie ten volle benutten. Burgers kunnen massaal voor de nieuwe technologieën worden opgeleid, dankzij een proactief en wijdverbreid beleid van opleiding en voortgezette opleiding in het digitaal gebied. Het werken van thuis uit en in gedecentraliseerde werkruimtes in de buurt van intermodale knooppunten wordt dankzij netwerken mogelijk gemaakt.

Eén van de troeven van Brussel is ongetwijfeld de kwaliteit en de toegankelijkheid van zijn sociaal en gezondheidsstelsel, dat niet alleen moet worden behouden, maar ook moet worden ontwikkeld om er een belangrijke troef van te maken. Daarnaast heeft ons land een zeer hoog niveau van expertise in de ontwikkeling en de productie van vaccins, met veel belangrijke onderzoekscentra en vooraanstaande productielocaties. Nergens ter wereld worden zoveel vaccins per hoofd van de bevolking geproduceerd als in ons land. Dit Belgische ecosysteem is uniek. Brussel, en België als geheel, moet zich als de Vaccine Valley bij uitstek positioneren.

Meer in het algemeen moet Brussel

werken aan zijn samen-leven, met name op het gebied van veiligheid en ruimtelijke ordening. Wat de levenskwaliteit van de inwoners en de valorisatie van Brussel als bestemming (imago en aantrekkingskracht) betreft, is het inzetten op netheid en veiligheid een uiterst productief beleid.

Ook de bouwsector heeft een zeer belangrijk effect, zowel wat lokale tewerkstelling als wat de stimulerende effecten op de rest van de economie betreft. Het effect van de fiscale return voor de overheid is ook zeer belangrijk (bijna 45% van de omzet van de sector vloeit op één of andere manier terug naar de staatskas). De heropleving van de overheidsopdrachten, de snelle uitvoering van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu, de versnelde afgifte van vergunningen, de renovatie van de collectieve infrastructuur of de verhoging van het budget voor gewestelijke premies moeten dan ook prioriteiten van dit herstelplan zijn.

Vakbondsbank: Het herstel moet economisch en sociaal zijn. Inclusief. Het moet ten goede komen aan ondernemingen en sectoren die zorgen voor tewerkstelling en een toekomst voor het Gewest en zijn inwoners. Overheidssteun moet aan de naleving van milieu- en sociale normen worden gekoppeld. Wij verdedigen het idee van een eerlijke return naar de gemeenschap.

Opleiding is een cruciale uitdaging. Wij pleiten ervoor dat betaald educatief verlof een middel tot emancipatie van werknemers zou blijven. Levenslang leren is een recht voor iedereen, werknemer en werkzoekende. Er moet worden gestreefd naar een meer globale reflectie om de opleiding van werkzoekenden modulair te maken en om hen in de richting van veelbelovende beroepen te sturen. Een opleidingsinkomen en kinderopvang voor ouders die een opleiding volgen, zijn voor ons essentiële instrumenten.

De grote uitdaging zal erin bestaan om de social distancing in het professionele kader te integreren... « Men kan geen muren duwen ». Telewerk moet met behoud van relaties worden ontwikkeld, de organisatie van het werk moet worden heroverwogen en de digitalisering van het dienstenaanbod (bijv. opleiding) aan klanten/begunstigden zal het traditionele aanbod voor de meest kwetsbaren niet mogen doen verdwijnen.

●●● **BRUPARTNERS:** Hoe beoordeelt u de plaats die het sociaal overleg doorheen deze hele crisis heeft gekregen? Hoe kan deze worden versterkt en doeltreffender worden gemaakt?

Werkgeversbank: Het sociaal overleg heeft zijn rol ten volle gespeeld. De beleidsverantwoordelijken werden geconfronteerd met een ongekende situatie, waarin veel beslissingen snel moesten worden genomen. Het tempo lag erg hoog. Er was een zekere spanning tussen het tempo van het overleg, dat wat tijd nodig heeft, en het tempo van de politieke besluitvorming die voor noodsituaties stond. Het is een evenwicht dat moet worden gevonden. En we hebben moeten aandringen om aan de vergaderingen te kunnen deelnemen.

Een aantal van de vervolvergaderingen bracht immers enkel de Ministers en de gewestelijke besturen bijeen. We hebben erop moeten aandringen om te worden geraadpleegd en bij de beslissingen te worden betrokken. Van de ene week op de andere kon de situatie aanzienlijk veranderen. Als werkgevers beschikken we echter over heel wat informatie, die andere actoren niet hebben. Het was en is daarom van fundamenteel belang dat we vóór en tijdens het besluitvormingsproces regelmatig en stelselmatig worden gehoord. In dit verband is het betreuenswaardig om vast te stellen dat de sociale partners pas aan het einde van het proces ter opstelling van het herstelplan worden geraadpleegd. Wij nemen er akte van dat de Brusselse Regering zich ertoe verbonden heeft om dit overleg opnieuw op gang te brengen in

de geest die ten tijde van de Strategie 2025 de boventoon voerde. Wij kunnen Brussel niet ontwikkelen zonder te steunen op zijn drijvende krachten, die zijn werkgevers en werknemers zijn.

Vakbondsbank: De Regering luistert naar de sociale partners, maar de noodsituatie heeft het traditionele overleg bemoeilijkt. In een periode van lockdown zijn er zonder overleg noodmaatregelen genomen, omdat de context geen diepgaand overleg toeliet.

De Regering heeft de nadruk gelegd op de economie en onze rol is geweest om voortdurend te wijzen op het belang van de sociale gevolgen van de crisis en op de prioriteit van de gezondheidsbescherming.

Tijdens de crisis zijn er sociale conflicten ontstaan: in de distributie, in de gezondheidszorg. We zijn er niet in geslaagd om een heilig verbond tegen het coronavirus te smeden. Deze conflicten onderstrepen het gebrek aan overleg om optimale en veilige werkomstandigheden voor de eerstelijns werkers, de helden van elke dag, te waarborgen.

7 Besluit

Onze samenlevingen zijn onder het trieste bewind van COVID-19 in 2020 volledig door elkaar geschud. Tegenover een oncontroleerbare pandemie, waarop we niet (voldoende...) waren voorbereid, en die onze ouderen en degenen die al medisch kwetsbaar waren, dramatisch heeft getroffen, hebben de overheden gekozen voor gezondheid boven alle andere overwegingen, door een algemene lockdown in te stellen. Deze lockdown werd geleid door de dringende doelstelling om de overdrachtsketens te doorbreken, de exponentiële verspreiding van het virus tegen te gaan en het gezondheidstelsel in staat te stellen de vermogens te herwinnen om de slachtoffers van COVID-19 op te

vangen, te behandelen, te verzorgen en te redden. De ernst van het moment, in volle epidemie, bood geen alternatief, behalve dat de economie in alle omstandigheden de hoogste waarde moet zijn, in de naam waarvan het opofferen van mensenlevens gerechtvaardigd is. In de meeste landen was het de menselijke gezondheid die, in tijden van nood, de beleidskeuzes hebben geleid. De wereld is enkele weken, op een ongekende manier, tot stilstand gekomen. De economische bedrijvigheid is vrijwel overal ter wereld gelijktijdig tot stilstand gekomen. Privé- en beroepslevens werden met ongelooflijke en destabiliserende omwentelingen geconfronteerd, te beginnen met veel vrijheden die tijdelijk in de wacht zijn gezet voor het algemeen belang.

Na een lockdown die tot resultaten op het gebied van de gezondheid heeft geleid, ontdekken we met bezorgdheid dat de economische en sociale gevolgen van de gezondheids crisis zwaar zijn, onzeker op de middellange en lange termijn, en vreest de wereld, na de gezondheidsslachtoffers, voor de economische en sociale slachtoffers. De noodmaatregelen die zijn genomen en de aanzienlijke begrotingsmiddelen die door de overheid werden toegekend, hebben het mogelijk gemaakt om ondernemingen en banen « kunstmatig » in stand te houden, de tijd die toen nodig was om « aan de golf van het heden voorbij te gaan ». Vandaag moeten we aan de toekomst denken!

Faillissementen, ondernemingen in grote moeilijkheden, ondernemers in nood, werknemers die een deel van hun koopkracht of hun baan hebben verloren, kwetsbare personen in psychologische nood, geïsoleerde ouderen, beproefd zorgpersoneel, overheidstekorten die sterk zijn toegenomen, recessie, ... Het is belangrijk om vandaag, met verantwoordelijkheid, deze nieuwe uitdagingen aan te gaan, zodat iedereen in de samenleving zijn plaats kan terugwinnen in een wereld die niet meer dezelfde zal zijn als vóór COVID-19.

De gezondheids crisis heeft geleid tot het ontstaan (of het opnieuw verschijnen) van nieuwe economische en sociale behoeften: een noodzakelijke strategische (nationale en/of Europese) herindustrialisatie, waarvoor bepaalde productieve functies moeten worden verplaatst, ondernemingen beter moeten worden gedigitaliseerd en werk en telewerk anders moeten worden georganiseerd. Als gevolg daarvan moet mobiliteit anders worden benaderd en ruimtelijke ordening worden aangepast, moeten nuttige beroepen worden erkend die tot dan toe over het algemeen niet naar waarde werden geschat, ...

Overal worden er herstelplannen opgemaakt en moeten beleidsverantwoordelijken keuzes maken: wat zullen de grondslagen van de economieën van morgen zijn? Behouden en vrijwaren wat al bestaat? De economieën heroriënteren? Welke economie ten dienste van de Stad en haar inwoners? Welke plaats voor de diensten ten bate van personen, vooral van de meest behoeftigen?

De situatie vereist in ieder geval dat besluitvormers met alle actoren van de samenleving samenwerken om de grondslagen voor de wederopbouw na COVID te leggen en om gezamenlijk en in overleg antwoorden te bieden op de vele vragen die zich stellen.

Het verhaal begon een paar maanden geleden in China en het is met de definitie van het woord « crisis » in het Chinees dat we dit dossier afsluiten: in China bestaat het woord « crisis » uit twee begripteekens, die samen « gevaar » en « opportuniteit/kans » betekenen. De Chinese semantiek onderstreept dat in onzekere tijden, slecht nieuws en moeilijke situaties mogelijkheden zijn om de toekomst anders tegemoet te zien. ■■■

© Incholegible

危机

GEVAAR OPPORTUNITEIT

Initiatiefadvies: Brussel aan 30km/u

Op initiatief van Brussel Mobiliteit werd de maatregel “Stad 30” op 27 mei 2020 voorgesteld aan de leden van de Commissie Ruimtelijke Ordening - Mobiliteit van de Brupartners. Resultaat: een nieuw initiatiefadvies voor Brupartners over een ambitieuze maatregel: op 1 januari 2021 zal op het hele grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een maximumsnelheid van 30 km/u gelden, met uitzondering van bepaalde belangrijke verkeersassen.

© Pixabay

1 Een gezamenlijke ambitie

Deze veralgemening van de zone 30 op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is zowel in de gezamenlijke algemene beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (2019-2024) als in het gewestelijk mobiliteitsplan Good Move voorzien. Dit mobiliteitsplan werd op 5 maart 2020 door de Regering goedgekeurd.

Immers, de **algemene beleidsverklaring** bepaalt (p.75) dat “de Regering tegen 1 januari 2021 een veralgemeende zone 30 zal instellen, met uitzondering van de structurerende wegen. De invoering van een zone 30 zal gepaard gaan met het aanbrengen van aangepaste inrichtingen en adequate bewegwijzering op de gewestelijke en gemeentelijke structurerende wegen, waarbij zone 30 de regel zal worden.

De Regering zal, in overleg met de verenigingen die op dit gebied actief zijn en de lokale partners (gemeenten en politiezones), een omvangrijke communicatie- en preventiecampagne opstarten om de geloofwaardigheid en het maatschappelijk draagvlak van deze maatregel te versterken.

De middelen van de politiezones voor het handhaven en bestraffen zullen worden versterkt. De Regering zal het Gewestelijk centrum voor de verwerking van verkeersovertredingen ontwikkelen, naar het voorbeeld van de twee andere Gewesten. Om haar actie beter te richten, zal de Regering prioriteiten vaststellen voor veiligheidsinrichtingen in de omgeving van de volgende plaatsen: scholen, parken, speeltuinen, voetgangers- of fietsstraten, verkeersluwe zones, enz.”.

In het **gewestelijk mobiliteitsplan Good Move** voorziet de actiefiche A1 i.v.m. met de focus « Good Neighbourhood » de instelling van 30 km/u als reglementaire snelheid op het gewestelijk grondgebied.

Deze actie neemt de vorm van verschillende concrete maatregelen aan, waaronder de invoering van één enkele snelheidsregeling bij een besluit dat 30 km/u als standaardsnelheid in het hele Gewest oplegt en voorziet in afwijkingen van 50 km/u, en zelfs van 70km/u voor bepaalde verkeersassen.

Ook al werd het ontwerpbesluit niet officieel bij Brupartners aanhangig gemaakt, toch heeft de instelling een initiatiefadvies willen uitbrengen, met enkele algemene beschouwingen die voor het hele mobiliteitsbeleid gelden en specifieke algemene beschouwingen wat betreft dit project van “Stad 30”. Het mobiliteitsvraagstuk en de “Stad 30” verdienen namelijk een **grondige studie** waarbij alle publieke en private actoren, waaronder de sociale gesprekspartners, moeten worden betrokken.

Ingevolge deze regelmatig terugkerende vraag van de sociale gesprekspartners om bij het denkproces over mobiliteit te worden betrokken, was trouwens in september 2017 een bijkomende

doelstelling aan de Strategie 2025 toegevoegd. Deze laatste, die in januari 2020 in de Strategie Go4Brussels werd omgezet, bevat nog steeds een mobiliteitsdoelstelling. Brupartners verheugt zich hierover maar betreurt dat het geheel van de beleidswerven niet als gedeelde prioriteiten worden behandeld¹.

2 Het initiatiefadvies van Brupartners

Overleg en impact/effectenanalyse

Vooraleer tot de kern van de zaak te komen, namelijk de « Stad 30 », heeft Brupartners enkele algemene beschouwingen geformuleerd over het belang van een overleg met de sociale gesprekspartners en om een impact/effectenanalyse te verrichten. Brupartners schaart zich in dit verband volledig achter het standpunt van de Regering in haar algemene beleidsverklaring (zie onderstaand kader).

De Regering vermeldt in haar algemene beleidsverklaring (p. 74): *“als economische en institutionele uitdaging vormt mobiliteit de ruggengraat van een ambitieuze economische ontwikkeling. Ze moet het mogelijk maken om de verschillende functies van een gewest, zowel lokaal als internationaal, te realiseren. Om optimaal doeltreffend te zijn, moet de mobiliteit in Brussel gebaseerd zijn op een vernieuwde benadering van het grootstedelijke kader, waarbij de economische en sociale partners en de openbare vervoersmaatschappijen betrokken worden”*.

De mobiliteit is een cruciale uitdaging voor de ontwikkeling van het Gewest, en de uitwerking ervan moet de nodige coherentie vertonen met het economisch,

sociaal, stedenbouwkundig, milieubeleid, enz. Een **transversale benadering** is dan ook onvermijdelijk en onontbeerlijk.

Brupartners vindt het in dit opzicht essentieel dat er een juist evenwicht wordt gevonden tussen de 4 grote pijlers die in het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO) worden uitgewerkt:

- Mobilisatie van het grondgebied om de structuur van de territoriale ontwikkeling op te zetten en nieuwe wijken te ontwikkelen;
- Mobilisatie van het grondgebied voor de ontwikkeling van een aangename, duurzame en aantrekkelijke leefomgeving;
- Mobilisatie van het grondgebied voor de ontwikkeling van de stedelijke economie;
- Mobilisatie van het grondgebied om de multimodale ontwikkeling te bevorderen.

De verwezenlijking van een van deze pijlers mag niet ten koste van de andere pijlers gaan.

Inzake mobiliteit, en meer bepaald wat betreft de instelling van een maatregel zoals de « Stad 30 », is het **overleg stroomopwaarts** een onontbeerlijke vereiste indien men de medewerking van allen wil bekomen en op een doeltreffende doorvoering van elke beleidsmaatregel wil toezien.

Behalve het overleg is ook de **analyse van de impact/effecten** een belangrijk element voor het welslagen en de instemming rond een mobiliteitsproject. Indien men een beleid tot een goed einde wil voeren en op een goede basis wil vertrekken, welnu dan moet men volgens Brupartners hiervan alle huidige en komende sociaaleconomische uitdagingen onderzoeken. Dat is trouwens de reden waarom Brupartners aandringt op de noodzaak van een sociaaleconomische studie vooraleer

¹ De originele en voor België unieke overlegmethode van de gedeelde prioriteiten stelt de sociale gesprekspartners in de mogelijkheid om stroomopwaarts bij de uitwerking van het beleid te worden betrokken, evenals bij de verschillende fasen van de uitvoering, opvolging en evaluatie ervan.

men een nieuwe reglementering met een belangrijke inzet uitwerkt.

De « Stad 30 »

Brupartners is voorstander van een algemene snelheidsbeperking tot 30 km/u in het Gewest, en meer bepaald in woonwijken, in de omgeving van scholen en overal waar dit vereist is omwille van het comfort en de veiligheid van elkeen, maar formuleert hierover een reeks opmerkingen in zijn advies.

Brupartners vraagt om **een zelfde mobiliteitslogica** voor het hele Gewest, met duidelijke en gebruiksvriendelijke regels, een weginfrastructuur die aan deze reglementering is aangepast en controles om de toepassing ervan na te gaan.

Brupartners is er zich immers terdege van bewust dat een beperking van de snelheid met name zal leiden tot een vermindering van het aantal en de ernst van de verkeersongevallen bij alle weggebruikers. Het betreft een « win-win »-effect vanuit het oogpunt van de verkeersveiligheid.

Brupartners heeft **specifieke opmerkingen** geformuleerd over de volgende punten. Hieronder kunnen bepaalde uittreksels worden geraadpleegd:

■ Het onderscheid tussen zone 30 en « stad 30 »

“Het vooropgestelde doel is om vanaf 1 januari 2021 30 km/u als de voorgeschreven snelheid op het

gewestelijke grondgebied in te voeren. Er wordt voorzien in afwijkingen van 50 km/u, en zelfs van 70km/u op bepaalde verkeersassen. Er zullen als dusdanig niet meer zones 30 zijn.

Inzicht in deze doelstelling zal een bepalende factor zijn om de “Stad 30” tot een realiteit te maken.”

■ De coherentie en het transversaal karakter van de maatregelen

*“Brupartners dringt aan op een noodzakelijke **samenhang** tussen de verschillende plannen/ beleidslijnen die betrekking hebben op mobiliteitsvraagstukken. Deze plannen/ beleidslijnen kunnen van gemeentelijk, gewestelijk of zelfs interregionaal en federaal belang zijn. Het is belangrijk dat ze een samenhangend geheel van maatregelen vormen, die op elkaar aansluiten en een gemeenschappelijk doel nastreven. De maatregelen die in een plan/beleidslijn worden beoogd, mogen niet in strijd zijn met de maatregelen die elders zijn genomen. In onze institutionele context dringt de Raad er dan ook op aan dat de verschillende actoren op het gebied van mobiliteit elkaar zouden raadplegen, te beginnen met de verschillende Brusselse actoren.”*

■ De inrichting van de infrastructuur

“Een snelheidsbeperking is niet iets dat kan worden uitgevaardigd, maar is iets dat kan worden gepland en ingericht. Zonder voorafgaandelijk overleg, zonder adequate bewegwijzering, zonder de noodzakelijke inrichtingen van de openbare weg en zonder de uitvoering

van begeleidende maatregelen zullen snelheidsbeperkingen geen effect hebben.”

■ De verkeersveiligheid

“In dit verband vraagt Brupartners zich af hoe het staat met de studies die in 2020 moeten worden opgestart en die in het strategisch luik van het Good Move-plan (blz. 144) met betrekking tot de verkeersveiligheid zijn voorzien. Hierin worden de volgende indicatoren vermeld:

■ *Gehanteerde snelheden, uitgesplitst naar soort weg en tijdsperiodes;*

■ *Aandeel van de voertuigen die de snelheidslimiet overschrijden, uitgesplitst naar de toegestane snelheid en de ernst van de overtreding.”*

■ De communicatie – sensibilisering – educatie

“Gelet op de mentaliteits- en gedragsveranderingen die dit “Stad 30-project” nastreeft, dringt de Raad erop aan dat er aanzienlijke inspanningen op het gebied van sensibilisatie en educatie zouden worden geleverd.”

■ Controles en overtredingen

“Om ervoor te zorgen dat de snelheidsbeperking wordt nageleefd, dringt de Raad erop aan dat de controle op het terrein zou worden versterkt en dat er op termijn sancties zouden worden opgelegd. Bij nieuwe inrichtingen of de toepassing van nieuwe regelgevingen moet er eerst in een eerste « preventiefase » worden voorzien, alvorens tot de « sanctiefase » over te gaan.”

Men kan een gedetailleerde en volledige weergave van deze beschouwingen terugvinden in het initiatiefadvies van Brupartners dat kan worden geraadpleegd via www.brupartners.brussels², tabblad Adviezen/Bijdragen. ■■■

³ Link naar het advies van Brupartners: <https://brupartners.brussels/nl/adviezen/adviezen-van-brupartners/par-date/2020/a-2020-017-esr/view>

De Adviezen van Brupartners

Uitgebracht tussen 19 februari 2020 en 16 juli 2020

Raadpleeg de volledige adviezen op www.brupartners.brussels, tabblad Adviezen/Aanbevelingen!

ECONOMIE

A-2020-003-ESR

Voorontwerp van organieke ordonnantie houdende het beheer van de materiële belangen van de plaatselijke geloofsgemeenschappen.

19 februari 2020

A-2020-008-ESR

Ontwerp van Bijdrage van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan het Nationaal Hervormingsprogramma 2020.

19 maart 2020

A-2020-019-BRUPARTNERS

Voorontwerp van ordonnantie tot wijziging de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren betreffende de bescherming van de paardachtigen die ingezet worden als publieksvermaak.

1 juli 2020

A-2020-020-BRUPARTNERS

Voorontwerp van ordonnantie houdende diverse maatregelen met betrekking tot de belasting op de inrichtingen van toeristisch logies op grond van de gezondheids crisis van de COVID-19. 16 juli 2020

ENERGIE

A-2020-004-ESR

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 17 december 2015 betreffende de promotie van groene elektriciteit.

19 februari 2020

A-2020-009-ESR

Ontwerpbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende stationaire-batterijaccumulatoren en UPS-eenheden.

19 maart 2020

EUROPA – INTERNATIONAAL

A-2020-014-ESR

Voorontwerpen van ordonnanties houdende instemming met de volgende bilaterale luchtvaartovereenkomsten: 1. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van de Federale Republiek Brazilië betreffende luchtdiensten, gedaan te Brussel op 4 oktober 2009; 2. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van Australië betreffende luchtvervoer, gedaan te

Canberra op 23 november 2012; 3. de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Senegal betreffende het luchtvervoer, gedaan te Dakar op 18 januari 2013; 4. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van de Democratische Republiek Congo betreffende het luchtvervoer, gedaan te Kinshasa op 2 februari 2013; 5. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van Guinea betreffende het luchtvervoer, gedaan te Conakry op 2 april 2015; 6. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van de Democratische Volksrepubliek Algerije betreffende het luchtvervoer, gedaan te Brussel op 27 februari 2017; 7. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van de Republiek Mali betreffende het luchtvervoer, gedaan te Bamako op 29 augustus 2017; 8. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van de Republiek Ivoorkust betreffende het luchtvervoer, gedaan te Abidjan op 25 oktober 2017; 9. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van Kaapverdië betreffende het luchtvervoer, gedaan te Brussel op 26 oktober 2017; A-2020-014-ESR 10. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van Benin betreffende het luchtvervoer, gedaan te Cotonou op 9 januari 2018; 11. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van de Staat Qatar betreffende het luchtvervoer, gedaan te Brussel op 6 maart 2018; 12. de Overeenkomst tussen de Regering van de Republiek Gabon en de Regering van het Koninkrijk België betreffende het luchtvervoer, gedaan te Brussel op 28 mei 2018; 13. de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en Burkina Faso betreffende het luchtvervoer, gedaan te Brussel op 5 juni 2018; 14. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van de Republiek Congo betreffende het

luchtvervoer, gedaan te Brussel op 12 juni 2018; 15. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van Togo betreffende het luchtvervoer, gedaan te Lomé op 13 juni 2019; 16. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van de Republiek Sierra Leone betreffende het luchtvervoer, gedaan te Freetown op 3 juli 2019; 17. de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van Liberia betreffende het luchtvervoer, gedaan te Monrovia op 17 juli 2019.

18 juni 2020

FINANCIËN – FISCALITEIT – BEGROTING

A-2020-006-ESR

Voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 26 juli 2013 houdende omzetting van richtlijn 2011/16/EU van de Raad van 15 februari 2011 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van belastingen en tot intrekking van richtlijn 77/799/EEG en tot wijziging van de Brusselse Codex Fiscale Procedure betreffende de administratieve sancties en onderzoeksbevoegdheden.

19 februari 2020

LEEFMILIEU

A-2020-005-ESR

Ontwerpen van tariefmethodologieën die vanaf 1 januari 2021 voor de waterdiensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest toepasbaar zijn.

19 februari 2020

A-2020-007-ESR

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 25 januari 2018 betreffende het instellen van een lage-emissiezone.

19 februari 2020

A-2020-010-ESR

Addendum bij het advies A-2020-005-ESR van 19 februari 2020 betreffende de ontwerpen van tariefmethodologieën die vanaf 1 januari 2021 voor de waterdiensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest toepasbaar zijn.

19 maart 2020

A-2020-012-ESR

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de uitvoering van een aantal bepalingen van Richtlijn 2016/2284 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de vermindering van de nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen, tot wijziging van Richtlijn 2003/35/EG en tot intrekking van Richtlijn 2001/81/EG.

23 april 2020

A-2020-016-ESR

Ministerieel ontwerpbesluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 14 september 2017 dat de soorten plastic zakken nader omschrijft die afwijken van het gebruiksverbod van de plastic zakken voor eenmalig gebruik bedoeld in artikel 4.6.2 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen.

18 juni 2020

A-2020-018-BRUPARTNERS

Ontwerpbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van XX/XX/2020 tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 25 januari 2018 betreffende het instellen van een lage-emissiezone.

1 juli 2020

A-2020-021-BRUPARTNERS

Voorontwerp van ordonnantie houdende wijziging van de ordonnantie van 14 juni 2012 betreffende afvalstoffen.

16 juli 2020

■ A-2020-022-BRUPARTNERS

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot aanvulling van de in artikel 2, § 1, 3° van het Wetboek van inspectie van 25 maart 1999 bedoelde lijst met de rechtstreeks toepasselijke bepalingen van de Verordening (EU) 2019/1021 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende persistente organische verontreinigende stoffen.

16 juli 2020

■ A-2020-023-BRUPARTNERS

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van 13 november 2008 houdende de verplichting tot periodieke kennisgeving van milieugegevens voor bepaalde ingedeelde industriële inrichtingen.

16 juli 2020

■ A-2020-024-BRUPARTNERS

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van bijlage III bij de ordonnantie van 17 juli 1997 betreffende de strijd tegen geluidshinder in een stedelijke omgeving.

16 juli 2020

■ A-2020-026-BRUPARTNERS

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende wijziging van meerdere uitvoeringsbesluiten van de ordonnantie van 2 mei 2013 houdende het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing.

16 juli 2020

MOBILITEIT

■ A-2020-013-ESR

Ontwerpbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering voor bijzondere machten tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 juni 2017 betreffende de bedrijfsvervoerplannen in het kader van de COVID-19-gezondheids crisis.

18 juni 2020

■ A-2020-017-ESR

Initiatiefadvies betreffende Mobiliteit en Stad 30.

18 juni 2020

■ A-2020-025-BRUPARTNERS

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 29 maart 2007 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur.

16 juli 2020

TEWERKSTELLING

■ A-2020-011-ESR

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het koninklijk besluit van 9 juni 1999 houdende de uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

23 april 2020

■ A-2020-015-ESR

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 23 mei 2019 betreffende de inschakelingsbetrekking zoals bedoeld in artikel 60, § 7 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

18 juni 2020 III

Interview met Olivier Neiryck en Hervé Jeanmart

Het einde van diesel en benzine in Brussel in 2030: een utopie?

© Le Soir

Olivier Neiryck

Olivier Neiryck is industrieel ingenieur in de biochemie van opleiding. Sinds 21 jaar is hij de technisch-directeur en Franstalige woordvoerder van de Belgische Federatie der Brandstoffenhandelaars (BRAFCO).

© UCLouvain

Hervé Jeanmart

Hervé Jeanmart is Hoogleraar aan de Universiteit catholique de Louvain (UCLouvain). Hij is lid van de Ecole Polytechnique de Louvain (EPL), waar hij studenten-ingenieurs onderwijst over thermodynamica, inwendige verbrandingsmotoren en hernieuwbare energiebronnen.

●●● **BRUPARTNERS:** De Brusselse Regering heeft de Brusselse bijdrage aan het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP) officieel goedgekeurd. De doelstelling ervan: de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 40% verminderen ten opzichte van 2005 en in 2050 « nul koolstof » bereiken. Hiertoe zal de verbrandingsmotor in de Brusselse agglomeratie vanaf 2035 worden verboden. Waarom deze « jacht » op diesel en benzine en denkt u dat de deadlines zullen worden gehaald?

●●● **Olivier Neiryck :** Dit is zeker mogelijk, maar het is daarom niet coherent. We betreuren de ideologie van de onderdrukking van een motorisering die haar waarde heeft bewezen, die zich blijft ontwikkelen en waarnaar nog steeds onderzoeken worden verricht.

We vinden het ongezond om de inspanningen van ingenieurs en de olie- en auto-industrie te vernietigen met politieke verklaringen, die niet door studies worden gestaafd.

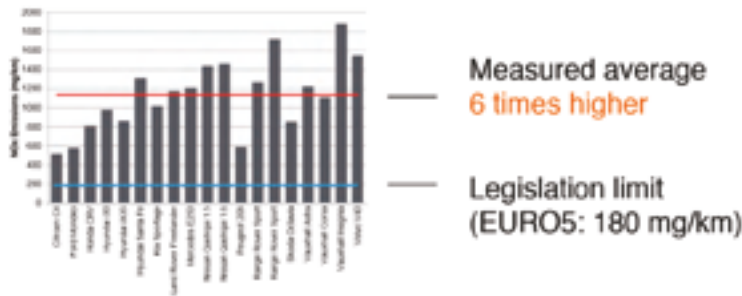
We zouden graag hebben dat er een duidelijk onderscheid tussen het type motorisering en de lage-emissiezones zou worden gemaakt. Naar mijn mening zijn dit twee totaal verschillende zaken.

●●● **Hervé Jeanmart:** Als we tegen 2050 « nul koolstof » willen bereiken, moeten we beginnen met een aantal vrij krachtige maatregelen. Dat is prijzenswaardig, want de klimaatuitdaging is niet te verwaarlozen, zeker niet voor ons Brussels Gewest.

Achter dit verbod gaat echter de hypothese schuil dat we niet in staat zijn om tegen 2030 over thermische motoren te beschikken, die weinig CO2 uitstoten. Ik ben echter van mening dat er mogelijkheden bestaan die technisch net zo aanvaardbaar zijn als het elektrische voertuig, dat op dit moment als DE oplossing wordt voorgesteld. Er bestaan immers alternatieven, die technisch haalbaar zijn, om de CO2-uitstoot te verminderen.

Het doel is dus achtenswaardig, maar er wordt een kortere weg genomen. Zoals zo vaak wanneer er krachtige maatregelen moeten worden genomen, moet ervoor worden gezorgd dat deze op een alomvattende manier aan de uitdaging beantwoorden.

The real emissions are on average 6 times higher than legal limit

Official tests in UK (EURO5 vehicles)

Bron: « De werkelijke uitstoot ligt gemiddeld 6 keer hoger dan de wettelijke grenswaarde »
H. Jeanmart & F. Contino - UCLouvain

●●● BRUPARTNERS: Volgens u is benzine vervuilerder dan diesel. Hoe kan dit worden verklaard?

●●● **Hervé Jeanmart:** Bij gelijkwaardige voertuigen zal een voertuig dat op benzine rijdt meer brandstof verbruiken en dus meer CO2 uitstoten. In zekere zin is het rijden met een dieselveertuig dus klimaatefficiënter. Let wel, ik zeg niet dat het goed is, maar het is in ieder geval minder schadelijk vanuit klimaat oogpunt. Toch is het verschil tussen de twee uiteindelijk vrij klein.

“ In zekere zin is het rijden met een dieselveertuig klimaatefficiënter ”

●●● BRUPARTNERS: Wat is uw mening over elektrische voertuigen?

●●● **Olivier Neiryck:** Het is een bijkomende mogelijkheid om benzinestations van een nieuw aanbod te voorzien. Er moeten echter wel de nodige investeringen worden gedaan om het 400-volt-net te versterken. Men dient immers te voorkomen dat een hele

“ Er bestaan alternatieven, die technisch haalbaar zijn, om onze CO2-uitstoot te verminderen ”

●●● BRUPARTNERS: De oliesector ontwikkelt verschillende alternatieven voor de conventionele diesel- en benzineproductie. Kunt u ons hierover wat meer vertellen?

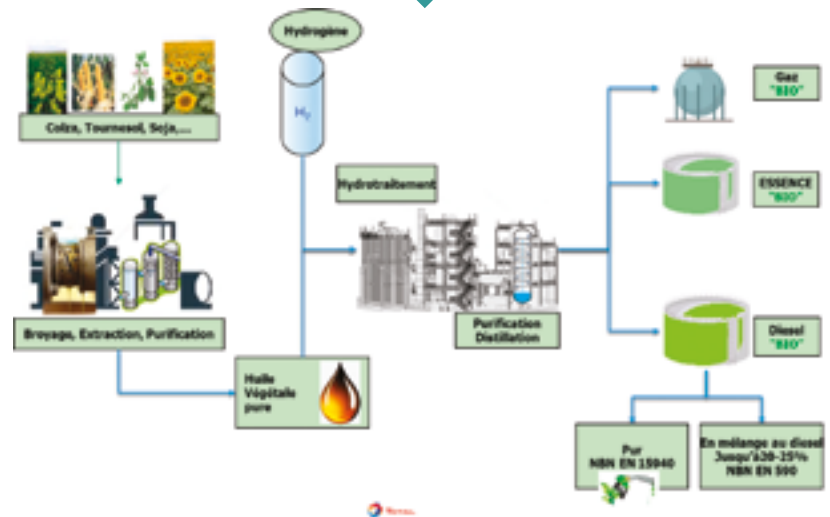
●●● **Olivier Neiryck:** De ketens voor de productie van biobrandstoffen ontwikkelen zich in zeer sterke mate, waarbij de investeringen van sommige oliemaatschappijen tot miljarden euro's oplopen.

De meest gebruikte keten is momenteel deze van de waterstofbehandelde plantaardige oliën, algemeen bekend als **HVO** (Hydrotreated Vegetable Oil, of « Blauwe Diesel »). Ze maken deel uit van het gamma XTL-diesels¹, die sinds juli 2018 op de Belgische markt zijn toegelaten.

Dit is geen mirakeloplossing, maar dit alternatief voldoet aan twee doelstellingen: het verminderen van de fossiele voetafdruk ten gunste van

een meer organische voetafdruk in de huidige brandstoffen (gebaseerd op het principe van het mengen van biobrandstoffen met bio-fossielen) en, uiteindelijk, het vervangen van 100% fossiel door 100% organisch. Dit zal niet voor alle voertuigen of alle motoren mogelijk zijn, maar wel voor bepaalde zeer specifieke toepassingen. Dit is één van de doelstellingen die we zouden willen bereiken en we hopen dit te kunnen verwezenlijken.

HVO: HYDROTREATED VEGETABEL OIL

¹ Famille van diesels die paraffinische synthetische diesels omvat. Deze diesels hebben een lagere dichtheid en een lager gehalte aan zwavel en aromaten (bron: FOD Economie, 2020).

buurt met kaarsen moet worden verlicht, nadat vier Tesla's op hetzelfde moment zijn komen voltanken.

Dit is trouwens het grote probleem in Brussel, dat zich in andere delen van het land in mindere mate stelt. Zal de overheid de financiële middelen hebben die nodig zijn om het volledige elektriciteitsnet in Brussel te versterken? We vragen dit, omdat we naast diesel-, benzine-, HVO-, CNG²- en LNG³-pompen ook ultrasnelle laadstations (15 tot 20 minuten) in benzinestations zouden willen kunnen plaatsen.

Hervé Jeanmart: Afgezien van de prijs is dit vanuit het oogpunt van mobiliteit ongetwijfeld de beste oplossing. Ik ben er echter niet zeker van dat dit het beste voertuig is om op vakantie te gaan, gezien de mogelijke lange trajecten die ermee moeten worden afgelegd.

Ik denk dat het interessant zou zijn om het aanbod van deelvoertuigen in de straten van Brussel te vergroten.

BRUPARTNERS: Wat is « dieselgate »?

Olivier Neiryck: Dit is een industrieel en gezondheidsschandaal dat in 2015 aan het licht is gekomen en dat verband houdt met het gebruik van verschillende technieken om de vervuilende uitstoot van sommige diesel- en benzinemotoren tijdens homologatietesten op frauduleuze wijze te verminderen.

Om een voertuig te kunnen homologeren, wordt het op een testbank geplaatst om een aantal waarden te verkrijgen. Sommige autofabrikanten hebben de cijfers echter vervalst door de motor te manipuleren. Dit is ontdekt en uitgelekt. Het voordeel is dat men zich hiervan bewust is geworden en dat men een

soort van controle op het terrein heeft opgelegd om veel realistischere waarden te kunnen verkrijgen.

Hervé Jeanmart: Een ander probleem was dat het testvoertuig de test kon detecteren. Na een paar seconden wijzigde het zijn instellingen en schakelde het van de ene software over naar de andere. Het was dus echt de bedoeling om vals te spelen. Dit leidde tot een logisch wantrouwen ten opzichte van alle autofabrikanten. In tegenstelling tot de Verenigde Staten heeft dit ons in België niet echt getroffen.

BRUPARTNERS: Wat is volgens u de plaats van de auto in de stad?

Olivier Neiryck: Het is waar dat veel mensen hun auto gebruiken om zich van punt A naar punt B te verplaatsen, maar naar mijn mening rijden er in de straten van Brussel echter meer bedrijfsvoertuigen rond. Neem bijvoorbeeld bezorgers die voor supermarkten werken, brandweerlui, verwarmingsmonteurs, loodgieters, enz. Voor deze mensen is het absoluut noodzakelijk dat ze over een voertuig kunnen beschikken om zich te verplaatsen en om hun werk uit te voeren.

Voor een loodgieter zou het immers moeilijk zijn om zich met een deelvoertuig, de fiets of het openbaar vervoer te verplaatsen. We moeten dus rekening kunnen houden met deze realiteit. Zich beperken tot het aspect van de energietransitie zonder het sociale en economische aspect voldoende aan te pakken, te bestuderen en te analyseren, lijkt mij zeer gevaarlijk.

“ Zich beperken tot het aspect van de energietransitie zonder het sociale en economische aspect voldoende aan te pakken, te bestuderen en te analyseren, lijkt mij zeer gevaarlijk ”

Hervé Jeanmart: Ik ben het daar volledig mee eens. Naar mijn mening is het niet alleen een kwestie van motorisering. In Brussel ligt de verhouding tussen het aantal inwoners en het aantal voertuigen ongetwijfeld hoger dan in andere steden in Europa. In Londen en Parijs hebben de meeste mensen geen auto. Dit overgebruik moet worden verminderd. Er kunnen enkele stappen in die richting worden gezet, zoals het verder ontwikkelen van het openbaar vervoersaanbod. III

² Compressed Natural Gas.
³ Liquefied Natural Gas.

Het SECRETARIAAT van BRUPARTNERS ten dienste van de Raad voor het Leefmilieu

© Pixabay

Sinds 1 augustus 2020 verzorgt het administratieve team van Brupartners het Secretariaat van de Raad voor het Leefmilieu van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die door de heer Serge Kempeneers wordt voorgezeten.

Deze nieuwe opdracht van Brupartners sluit aan op de doelstellingen die de Brusselse Regering heeft gesteld in het Regeerakkoord van juli 2019, dat bepaalt dat « *de Regering zal voorstellen om het secretariaat van de Economische en Sociale Raad (NVDR: nu Brupartners) te laten instaan voor de coördinatie van de verschillende adviesorganen van het Brussels Gewest, zonder dat dit gevolgen heeft voor de onafhankelijkheid van die organen. Daarbij zal de*

Regering voorstellen om de architectuur van de verschillende overlegstructuren te vereenvoudigen en overzichtelijker te maken, zodat zij toegankelijker worden voor de burger ».

Een eerste stap bestaat erin om de Raad voor het Leefmilieu van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te voorzien van een **multidisciplinair administratief team** dat hem bijstaat bij de uitvoering van zijn opdrachten en werkzaamheden, met name bij het uitbrengen van met redenen omklede adviezen aan de Regering over elke aangelegenheid die onder de bevoegdheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest valt en die betrekking heeft op het leefmilieu. III

© RLBHG

Een ONTWERPVERSLAG over **gendergelijkheid** tijdens de **COVID-19-crisis**

De Raad voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (RGVM) heeft zich ingezet om de impact van de gezondheids- en economische crisis op vrouwen en mannen in Brussel te analyseren.

Bijgebrekaanalyses over de **genderimpact** van de gezondheids crisis, de lockdown en de daaruit voortvloeiende economische en sociale crisis, heeft de RGVM (die de sociale partners, verenigingen op het terrein en universiteiten samenbrengt)

© Pixabay

voor de opening van het parlementaire jaar 2020 een **rapport** laten opstellen dat hun waarnemingen zal samenvatten. Vervolgens zal de RGVM aanbevelingen ter attentie van de Brusselse Regering opstellen. Het doel is om de Regering bij de aanpak van deze problematiek te ondersteunen door specifieke maatregelen voor te stellen om de onevenwichtigheden bij te sturen.

Op het moment dat wij dit bericht schrijven, zijn de resultaten van dit rapport nog niet beschikbaar. III

Ontdek de nieuwe Brupartners-brochure

Ontdek de nieuwe **brochure** waarin Brupartners wordt voorgesteld!

In deze brochure worden Brupartners en zijn werking uiteengezet en worden zijn opdrachten van raadpleging en overleg, alsook zijn specifieke opdrachten onder de aandacht gebracht.

Deze nieuwe brochure werd vanuit een pedagogisch oogpunt opgesteld en heeft tot doel de deuren van Brupartners voor een breed publiek open te zetten en het optreden van de sociale partners in het economische en sociale leven van Brussel bekend te maken.

De **brochure** van Brupartners is beschikbaar op www.brupartners.brussels.

Jaarverslag 2019

Brupartners heeft het genoegen u te laten weten dat zijn **Jaarverslag 2019** werd gepubliceerd.

Hierin vindt u een overzicht van de werkzaamheden die de Brusselse sociale partners het afgelopen jaar hebben verricht. In 2019 hebben deze partners met name niet minder dan 75 adviezen uitgebracht, waaronder 3 initiatiefadviezen over belangrijke sociaaleconomische aangelegenheden voor de ontwikkeling van ons Gewest.

Het Jaarverslag 2019 is beschikbaar op www.brupartners.brussels, rubriek « Publicaties », « Jaarverslag ».

Het Tijdschrift van Brupartners

September 2020 – n°32

Periodieke publicatie van Brupartners

■ Brupartners

Bischoffsheimlaan 26
1000 Brussel
02/205.68.68
02/502.39.54
brupartners@brupartners.brussels

■ Verantwoordelijke uitgever:

Caroline Vinckenbosch

■ Lay-out en druk:

db Group – Anderlecht

■ Illustraties:

Omslag: Getty Images

Dossier: 1819, Kabinet Vervoort, Getty Images, Inchoregible, Pixabay, Sciensano

Focus: Pixabay

Debatten van Brupartners: Le Soir, UCLouvain, H. Jeanmart & F. Contino (UCLouvain), BRAFCO

Nieuws in het kort: RLBHG, Pixabay

■ Redactiecomité:

In de kijker: Siham Chaouch, Coralie Waeyenbergh

Dossier : Alexis Gérard, Mathieu Reichling, Caroline Vinckenbosch

Focus : Stéphanie Polet

De Adviezen van Brupartners, Nieuws in het kort en Publicaties: Siham Chaouch, Coralie Waeyenbergh

Vertaling: Rik Duynslager, Eric Vanderheyden

■ Dank aan:

Olivier Neiryck, Hervé Jeanmart, de representatieve organisaties van werkgevers, middenstand en werkgevers van de social-profitsector die zitting hebben in Brupartners en de representatieve werknemersorganisaties die zitting hebben in Brupartners voor de toegestane interviews.